

Univerzita Karlova
Právnická fakulta
Ústav autorského práva, práv průmyslových
a práva soutěžního

Diplomová práce
Anna Meissnerová

Internetové právo
Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petra Žikovská

Praha 2013

Čestné prohlášení

Čestně prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně, veškeré použité prameny a literaturu jsem řádně citovala a nevyužila jsem tuto práci k získání jiného či stejného titulu.

Anna Meissnerová, V Praze dne

Poděkování

Děkuji vedoucí mé diplomové práce, JUDr. Petře Žikovské, za odborné vedení při psaní, její trpělivost, zejména však za lidský a přátelský přístup k mé osobě.

Obsah

ÚVOD	7
TÉMA A OBSAH DIPLOMOVÉ PRÁCE	7
CÍL DIPLOMOVÉ PRÁCE	8
POUŽITÁ LITERATURA	9
ČÁST PRVNÍ – <i>INTERNET – HISTORIE A SOUČASNOST</i>	10
1. CO JE TO INTERNET?	10
1.2 Dvojí podstata internetu.....	10
1.2.1 Internet ve formálním smyslu	11
1.2.2 Internet v materiálním smyslu	12
1.3 Internet dnes	12
2. HISTORIE INTERNETU	15
2.1 Teoretické a výzkumné počátky	15
2.2 Mezinárodní rozměr internetu.....	16
2.3 Internet devadesátých let a participace soukromých subjektů na rozvoji sítě internet	17
2.4 Historie internetu v České republice.....	18
ČÁST DRUHÁ – <i>INTERNET A PRÁVO</i>	20
3. OBECNÉ ÚVAHY O INTERNETOVÉM PRÁVU	20
4. ZLATÝ VĚK INFORMAČNÍCH SÍTÍ	22
4.1 Kuriózní příklad Sealandu.....	24
5. INTERNETOVÉ PRÁVO JAKO PRÁVNÍ ODVĚTVÍ	25
5.1 Delokalizace on-line vztahů a působnost práva	26

5.2. L.I.C.R.A. v Yahoo!	27
5.3 Skutkové okolnosti případu L.I.C.R.A. v Yahoo!	27
5.4 Význam případu L.I.C.R.A. v Yahoo	29
5.5 Příklad Gutnick v Dow Jones	29
5.6 Skutkové okolnosti případu Gutnick v Dow Jones	29
6. ODPOVĚDNOST V PROSTŘEDÍ INTERNETU	30
6.1 Koncepce odpovědnosti v prostředí internetu v České republice podle zákona 480/2004 Sb.	30
6.2 Obsah zákonné úpravy	31
6.3 Analýza vlivu §§3-6 Zákona 480/2004 Sb.	32
6.4 Vynětí z režimu obecné odpovědnosti	33
6.5 Provozovatelé datových úložišť	33
6.7 Liberační důvody dle Zákona	36
6.8 Provozovatelé datových úložišť provozující i jiné služby	36
6.9 Rozhodnutí ve věci Prolux vs. Internet Info	37
7. KONCEPCE ODPOVĚDNOSTI PODLE DIGITAL MILENIUM COPYRIGHT ACT (DMCA)	37
7.1 Doktrína Safe Harbour	38
7.2 Negativní aspekty DMCA, resp. OCILLA	40
7.3 Shrnutí vlivu DMCA na situaci porušování autorských práv v prostředí internetu	41
7.4 Soudní spor A&M Records, Inc. v Napster, Inc.	42
7.5 Skutkové okolnosti případu A&M Records, Inc. v Napster, Inc.	42
8. FRANCOUZSKÁ CESTA	44
8.1 HADOPI	44
8.2 K obsahu HADOPI	44
8.3 Činnost Úřadu a postup při ochraně autorských práv na internetu	45

8.3.1 První Fáze	45
8.3.2 Druhá fáze.....	46
8.3.3 Třetí fáze	47
8.4 Účinek třífázového postupu na chování uživatele.....	47
8.5 Smysl HADOPI v číslech	48
8.6 Internetové pirátství s ohledem na specifické hudební žánry.....	49
8.7 Kritika postupu proti pirátům podle HADOPI.....	50
8.8 Hodnocení účinnosti postupu podle HADOPI.....	51
9. VLIV PIRÁTSTVÍ NA HUDEBNÍ PRŮMYSL	52
9.1 „Piracy killed the radio star“.....	53
10. ZÁVĚR.....	54
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	56
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	58
OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	65
Obrázek č. 1.....	65
Obrázek č. 2.....	66
INTERNETOVÉ PRÁVO – ABSTRAKT DIPLOMOVÉ PRÁCE.....	67
INTERNET LAW – MASTER THESIS ABSTRACT	69

Úvod

K napsání diplomové práce na téma „Internetové právo“ jsem se rozhodla velmi intuitivně. Od třetího ročníku, kdy jsem navštěvovala přednášky pořádané Ústavem autorského práva, práv průmyslových a práva soutěžního, jsem se začala zajímat o práva duševního vlastnictví, resp. práva související s právem autorským. Můj studijní pobyt v Japonsku na Univerzitě Waseda pod vedením profesora Ryu Takabayashiho dále formoval můj zájem o toto právní odvětví, které je fascinující svou proměnlivostí v čase, svou dynamikou a „novostí“.

Přiznám se, že zájem o autorské právo a práva s ním související ve mně vzbudila osoba mé vyučující JUDr. Petry Žikovské, která autorské právo na Právnické fakultě Univerzity Karlovy také přednáší. Inspirovala mě její čínorodá osobnost, její působení v české pobočce IFPI¹ a v neposlední řadě pak několik rozhovorů, které poskytla médiím, a já jsem měla možnost si je v minulosti přečíst². Využila jsem možnosti, že právě ona může být vedoucí mé diplomové práce a podělit se tak se mnou o své vědomosti a obohatit mě svým způsobem myšlení.

Téma a obsah diplomové práce

Tato diplomová práce se skládá ze dvou tematických okruhů. Ten první, s názvem „Internet – Historie a současnost“, se věnuje zejména významu pojmu internet, a to po stránce materiální a formální. Pokusím se zachytit jak jeho technologickou, tak ideovou podstatu a věnovat se jeho celospolečenskému dopadu na historickém pozadí.

¹ International Federation of the Phonographic Industry (V České republice zastoupena Českou národní skupinou mezinárodní federace hudebního průmyslu, pozn.)

² V poslední době například Duel Reflexu: Žikovská vs. Bartoš. Reflex [online]. Publikováno: 21. 02. 2013 [cit. 21.03.2013] Dostupné na:

<<http://www.reflex.cz/clanek/zpravy/49614/duel-reflexu-zikovska-vs-bartos.html>>

Druhá část této práce nese název „Internet a právo“ a věnuje se blíže internetovému právu, především jeho vývoji a filosofickým podkladům pro jeho tvorbu. Dále se téma této práce zužuje na autorské právo v prostředí internetu a vzájemnou koexistenci a interakci této disciplíny s právem internetovým.

V průběhu své diplomové práce budu na problematiku autorského práva v prostředí internetu nahlížet optikou rozličných subjektů. Pokusím se tak zachytit rozmanitost a složitost právních vztahů, jež se v rámci internetu uskutečňují. V návaznosti na téma autorského práva v prostředí internetu budu pokračovat výkladem o odpovědnosti při realizaci on-line vztahů. V závěru této práce se budu věnovat zahraniční právní úpravě a prezentaci nejdůležitějších právních kauz z oblasti internetového práva autorského.

Tato diplomová práce reflektuje stav právní úpravy ke dni 25.4.2013.

Cíl diplomové práce

Za cíl své práce si kladu popsat základní aspekty tohoto dynamicky vyvíjejícího se právního odvětví, logicky je strukturovat a na názorných příkladech doložit podklady svého uvažování. Základní otázky, na které budu v průběhu práce hledat odpovědi, jsou následující: a) Je potřeba prostředí internetu právně regulovat? Pokud ano, b) jakým směrem by se měla ubírat legislativní tvorba v oboru práva autorského na internetu?

V závěru své diplomové práce se budu věnovat úvahám *de lege ferenda* a samotnému smyslu internetového práva.

Velkou výhodou poskytující prostor k uvažování je samotný fascinující rozměr internetu, svou velikostí nesrovnatelný s předměty tradičních právních odvětví vyvíjejících se po celá staletí.

Internetové právo je relativně mladou, rychle se rozvíjející disciplínou, proměnlivou v čase. Relativně neustálená doktrína internetového práva má svá specifika a její novost představuje pro zájemce o ni velké výhody možnosti aktivní

participace na jejím vývoji ale též nevýhody pramenící z nejistoty aplikace a interpretace.

Osobně si od psaní diplomové práce na toto téma slibuji dávku poznání pro mě, coby studenta, ještě neprobádané oblasti a pevně věřím, že získám cenné podklady pro své budoucí profesionální směřování v oblasti práva.

Použitá literatura

Mladost této právní disciplíny (internetového práva, pozn.) s sebou nese i velkou absenci tištěné literatury na dané téma, zvláště pak v českém jazyce. Čerpala jsem především z on-line zdrojů, ať už se jednalo o odborné články, univerzitní, či blogové příspěvky právníků i zainteresované veřejnosti. Většina z materiálů, které jsem používala, byla dostupná pouze v anglickém nebo jiném cizím jazyce. Tam, kde chyběl český ekvivalent textu potřebný pro citaci, jsem citovala v češtině, na základě vlastního překladu. V takových případech většinou v citaci uvádím i anglickou verzi pro zachování přesnosti.

Část první

Internet – Historie a současnost

1. Co je to internet?

Pokusíme-li se představit si internet v celé jeho rozmanitosti, narazíme na limity lineárního uvažování pro lidský druh typické. Zodpovězení otázky „Co je to internet?“ považuji za důležitý moment při psaní této diplomové práce, neboť bez definice objektu by se jen stěží dala popsat právní disciplína, která se jeho existencí zabývá. Odpověď na položenou otázku předpokládá alespoň základní pochopení materiální a filozofické podstaty tohoto elementu, a tak se v následujících řádcích pokusím popsat, čím internet je s přihlédnutím k jeho technologickému substrátu, organizační struktuře a ideám, které vedly k jeho vzniku.

1.2 Dvojitá podstata internetu

Slovník Google (Google Dictionary³) definuje internet jako „*globální počítačovou síť, poskytující rozmanité informace a komunikační zařízení, skládající se ze vzájemně propojených sítí využívajících standardizovaných komunikačních protokolů*“⁴. Uvedená definice se zabývá výhradně materiálním substrátem internetu, aniž by zmiňovala jeho nehmotnou složku. Ta je obtížněji definovatelná, neboť k pochopení složitosti internetu je potřeba vnímat jej v celé jeho

³ „Google Dictionary byla on-line služba společnosti Google, mající původ ve službě Google Translate. Aktivita stránky Google Translate byla ukončena dne 5. srpna 2011 a část jejích funkcí zakomponována do vhledávání Google...“. *Google Dictionary* [online], [cit. 20.08.2012]. Dostupné na: <http://en.wikipedia.org/wiki/Google_Dictionary>

⁴ Definice internetu dostupná na prvním místě výsledků vyhledávání ve vyhledávači Google, Dostupné z: <www.google.com>

matematické, fyzikální a technologické komplexitě. Lidské abstraktní chápání má své limity a kyberprostor se vymyká lineárnímu uvažování, které je lidské mysli blízké.

1.2.1 Internet ve formálním smyslu

Pro lepší pochopení samotného pojmu „internet“ se pokusím jej vymezit tradičními metodami, typickými pro právní učebnice, a to vymezením daného fenoménu ve smyslu formálním a ve smyslu materiálním.

Internet ve formálním smyslu je sociokulturním prostředím utvářeným technickými prostředky informačních technologií. Skládá se ze specifických entit, virtuálních předmětů, osob a vztahů, které existují paralelně s fyzickou realitou. Z formálního hlediska by se internet dal nazvat „cyberspace“, tedy „kyberprostorem“, virtuálním světem existujícím relativně nezávisle na světě hmotném. Tento termín, či spíše abstraktní filozofická kategorie, byl poprvé použit v roce 1984 v románu *Neuromancer* spisovatele Williama Gibsona, jenž kyberprostor popsal jako „*konsenzuální halucinaci, grafickou reprezentaci dat ze všech počítačů lidského systému*“⁵.

Je pozoruhodné, že to, co si dnes představíme pod pojmem, či přímo nazýváme označením „cyberspace“, se od Gibsonových představ příliš neliší. Zajímavým specifikem kyberprostoru je, že v hmotné podobě neexistuje, je tudíž nepolapitelným a neviditelným. Nejsme schopni jej uchopit, natož popsat. S o to většími problémy se setkáváme ve chvíli, kdy jeho prostředí chceme právně regulovat. „*Kyberprostor žádnými mezemi nedisponuje – je v podstatě nekonečný – neomezený – a stále se jako prostor může rozrůstat, což jej odlišuje od prostorů skutečných.*“⁶

⁵ GIBSON, William. *Neuromancer*. [edice Kindle]. Voyager, 2011. 323 stran. ISBN: 0006480411, s. 5

⁶ POLČÁK, R., ŠKOP, M., MACEK, J. *Normativní systémy v kyberprostoru (úvod do studia)*. 1. Vydání, Brno: 2005, Masarykova univerzita Právnická fakulta, 102 s. ISBN: 80-210-3779-2 s. 25.

Budu-li ve své práci nadále používat pojmu „kyberprostor“, budu jím označovat teoretický konstrukt abstraktního myšlení, tedy internet ve formálním smyslu a v případě slova „internet“, pak jeho „zhmotnění“ ve vnímatelném světě, technické prostředky informačních technologií, jež internet činí dostupným a používaným.

1.2.2 Internet v materiálním smyslu

V materiálním smyslu je internet „*souborem vzájemně propojených sítí, jež používají TCP/IP protokoly a vyvinuly se ze sítě ARPANET na konci šedesátých a na začátku sedmdesátých let*“⁷. Oxford American College Dictionary⁸ definuje internet jako „*Globální počítačovou síť poskytující rozmanité informace a prostředky komunikace, sestávající z navzájem propojených sítí za použití standardizovaných komunikačních protokolů*“. Z této definice se dá odvodit, že internet není pouhou sítí, ke které se jednotliví uživatelé libovolně připojují, naopak, každý z takových subjektů je jeho součástí a spoluvytváří jej v čase a prostoru a nese tudíž veškeré důsledky svého virtuálního počínání.

1.3 Internet dnes

V současné době se pod pojmem „internet“ běžnému uživateli nejspíše vybaví služba World Wide Web (www) či e-mail. V následující kapitole se pokusím pojem internetu hlouběji rozvést a zaměřit se na mnohé aspekty jeho existence.

V průběhu let se internet stal fenoménem, který se rozrostl do nepředpokladatelných rozměrů, ať už se jedná o jeho velikost či socio-ekonomický

⁷ *Glossary of Internet&Web Jargon, UC Berkeley - Teaching Library Internet Workshops*. [online], [cit. 06.02.2011]. Dostupné z:

<<http://www.lib.berkeley.edu/TeachingLib/Guides/Internet/Glossary.html>>

⁸ *Oxford American College Dictionary, Indexed Edition, USA: 2002, Putnam Adult, 1696 s. ISBN-13: 978-0399144158*

dopad. V prosinci roku 2012 dosahoval celosvětový počet unikátních uživatelů internetu neuvěřitelných 34,3% světové populace, tedy přibližně 2.405.518.376 osob⁹. Nepostradatelnost internetu a skutečnost, že se stal neodmyslitelnou součástí lidských životů, dokazuje ku příkladu fakt, že přístup k internetu, respektive *“práva všech jedinců vyhledávat, obdržovat a poskytovat informace a nápady všeho druhu prostřednictvím internetu”*¹⁰, ve své zprávě označilo Valné shromáždění OSN za základní lidské právo. Poměrně absurdně znějící, a zvláště v rozvojovém světě těžko vymahatelné právo, považují ústavodárci za „základní“ dokonce i ve Finsku¹¹ a v Estonsku¹².

Důležitost fenoménu internet naopak negativně prokazuje i skutečnost, že oproti „pokrokovým“ zemím zmíněným v předchozím odstavci existují státy, které si obrovskou sílu internetu bolestivě uvědomují se všemi jejími limity a riziky a přístup k síti, popř. obsah internetu, se snaží regulovat či dokonce podrobovat cenzuře.

⁹ *Internet World Stats – Usage and Population Statistics*, [online], [cit.12.03.2011]. Dostupné z: <<http://www.internetworldstats.com/europa.htm#cz>>

¹⁰ LA RUE, Frank. *Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression*, Zpráva č. A/HRC/17/27 výboru pro lidská práva Valného shromáždění OSN [online] Publikováno: 16.05.2011 [cit.12-3-2011] Dostupné z: <https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:q1rGyywTVTYJ:www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/17session/a.hrc.17.27_en.pdf+A/HRC/17/27&hl=en&pid=bl&srcid=ADGEESiVEZ22xrgDoDI8db1_J158BpQiVYM3TEPcVP2UsWWoBmx3nFipsOPRiLMfe8bfuLEz_gv6AE_JI_hteeijPcaA2E0goNZrSX8CB9nrzYjCflulZftqJL_di0ErTvSSGNcc0Mx_&sig=AHIEtbR19hWSb6D55GItpGkKyVS6B-cVEA>

¹¹ REISINGER, Don. *Finland makes 1Mb broadband access a legal right - Previously, Finland said that it would make a 100Mb broadband connection a legal right by the end of 2015. The latest move, which will start in July, is an intermediate step.* CNET [online] Publikováno: 14. 10. 2009 [cit.25.02.2012] Dostupné na: <http://news.cnet.com/8301-17939_109-10374831-2.html>

¹² WOODARD, Colin. *Estonia, where being wired is a human right, In a once-crumbling former Soviet republic, even the farmers have broadband Internet access. The Christian Science Monitor* [online] Publikováno: 01. 07. 2003 [cit.25.02.2012] Dostupné na: <<http://www.csmonitor.com/2003/0701/p07s01-woeu.html>>

Například Čína disponuje „agresivní a variabilní cenzurou internetu“¹³ a v současné době ve svých věznicích omezuje na svobodě přibližně 70 osob v souvislosti s jejich aktivitou spočívající v publikování a komentování „politicky citlivých“ témat na internetu.¹⁴

Jako další příklad přístupu nedemokraticky směřujících zemí může posloužit politika Íránu. Zmítaný autoritativním náboženským diktátorským režimem, připravil Írán před volbami v březnu roku 2012 v zájmu upevnování moci projekt „národního“ (halal, tedy odpovídající muslimskému právu, pozn.) internetu, podobného cenzurované verzi severokorejské.¹⁵ Jedná se o takovou míru „ochrany“ internetu, která umožní státu díky speciálnímu softwaru¹⁶ monitorovat obsah stránek v daném jazyce (perštině, pozn.), stejně tak jako určité stránky se závadným obsahem blokovat a znemožňovat vyhledávání „zakázaných“ slov a frází¹⁷. Nejznepokojivější je, že v totalitních státech je průchod takové cenzury interně zajištěn „právními“¹⁸ a politickými nástroji. Úvahy nad neoprávněností,

¹³ LUM, Thomas, FIGLIOLA MOLONEY, Patricia, WEED, Matthew C. *China, Internet Freedom, and U.S. Policy*. Congressional Research Service. [online] Publikováno: 13. 06. 2012 [cit.02.01.2013] Dostupné na <<http://www.fas.org/sgp/crs/row/R42601.pdf>>

¹⁴ *ibid*, str.1

¹⁵ RHOADS, Christopher, FASSIHI Farnaz. *Iran Vows to Unplug Internet*, The Wall Street Journal. [online] Aktualizováno: 19. 12. 2011 [cit.02.01.2013] Dostupné na: <<http://online.wsj.com/article/SB10001424052748704889404576277391449002016.html>>

¹⁶ Tímto softwarem je produkt s názvem „SmartFilter“, paradoxně vyvinutý na americké půdě firmou Secure Computing. KNIGHT, Will. *Iranian net censorship powered by US technology*. New Scientist. [online] Publikováno: 27. 06. 2005 [cit.02.02.2013] Dostupné na: <<http://www.newscientist.com/article/dn7589>>

¹⁷ Například v Číně je na „černé listině“ přes padesát čínských slov souvisejících s pojmy „demokracie“, „svoboda“, „samostatnost Tibetu“, atd. *List of blacklisted keywords discovered by Concept Doppler*, Concept Doppler [online] Publikováno: 19. 11. 2007 [cit.03.03.2012], Dostupné na: <<http://www.conceptdoppler.org/badwords.html>>

¹⁸ Vykazuje-li určitá doktrína znaky práva, neznamená to automaticky že právem skutečně je, naopak, může být jeho absolutním popřením. „*Právní řád, jehož existence by spočívala pouze na systému sankcí (zejména uvnitř systému orgánů veřejné moci), a to bez jakéhokoli sepětí se*

oprávněností či moralitou cenzury internetu nejsou předmětem této práce, ale skutečnost, že některé státy neustávají ve své vynalézavosti internet regulovat nepřímou poukazuje na to, že jeho velikost a význam jsou naprosto nezanedbatelná a neignorovatelná fakta.

2. Historie internetu

Pro porozumění specifikům práva, které internet vymezuje, je podobně důležité se alespoň okrajově věnovat jeho relativně krátké historii. Internetové právo nemá narozdíl od tradičních právních disciplín privilegium prověřenosti časem, které by zajišťovalo jeho utříděnost a alespoň zdánlivou neochvějnost. Malý historický exkurz má za cíl objasnit, co se v krátké době existence internetu odehrálo a jakým způsobem to později ovlivnilo vznik a vývoj právní disciplíny, kterou s sebou tento fenomén přinesl.

2.1 Teoretické a výzkumné počátky

Význam internetu dalece přesáhl svou původní myšlenku a pronikl do všech sfér života jedinců i celé společnosti, kterou tito spoluvytváří. Stal se neodmyslitelnou součástí každodenního fungování ekonomických, politických, technologických a v neposlední řadě i nás – lidských subjektů.

Za pionýra a „otce“ toho, co dnes nazýváme internetem, bývá považován Joseph Carl Robnett Licklider, známý též pod přezdívkou Lick, profesor prestižního amerického MIT¹⁹, jenž byl v roce 1962 dosazen do čela Information Processing Techniques Office (IPTO, pozn.), agentury pro výzkum pokročilých obranných projektů (United States of America Advanced Research Projects Agency, ARPA,

společností akceptovanými morálními principy, ztrácí jakoukoli legitimitu. HOLLÄNDER, Pavel. *Nástin filosofie práva: úvahy strukturální*: Praha: 2000, Věšhrd. 125 s. ISBN: 8085305437. s.34

¹⁹ Massachusetts Institute of Technology, pozn.

dnes DARPA – Defense Advanced Research Projects Agency, pozn.). Jeden z jeho myšlenkových zdrojů představovaly jeho teze o „Galaktické síti“²⁰ spočívající v propojení několika počítačů za účelem sdílení paměti v režimu tzv. „time-sharing“²¹. Od pouhé vize k jejímu uskutečnění neuběhlo mnoho času a v roce 1969 byla pod Lickliderovou supervizí zprovozněna tzv. síť ARPANET, která umožnila výměnu dat mezi jednotlivými počítači. Tato síť se ve svém počátku skládala z pouhých čtyř uzlů, mezi kterými byla uskutečňována výměna dat. Je s podivem, že protokoly přenosu vyvinuté vědci v ARPA jsou ve velké většině zodpovědné za přenos informací na internetu dodnes. Vývojem internetové sítě se v sedmdesátých a osmdesátých letech zabývala spousta organizací napříč kontinenty. Jednou z nich byla i National Science Foundation (NSF, Národní vědecká nadace), nezávislá vládní agentura působící ve Spojených státech amerických, která v roce 1981 nabídla grant v hodnotě 5 milionů USD tomu, komu se podaří vyvinout síť, jež by existovala nezávisle na síti ARPANET a byla způsobilá propojit informační centra (počítače) kateder informatiky napříč Spojenými státy americkými.²²

2.2 Mezinárodní rozměr internetu

Takovou sítí se stala Computer Science Network (CSNET), jež v roce 1981 propojila tři první síťové uzly: Princeton University, University of Delaware a

²⁰ LICKLIDER, J. *On-Line Man-Computer Communication*. Spring Joint Computer Conference. vol. 21, Palo Alto, California: Květen 1962, National Press, str. 113-128.

²¹ LICKLIDER, J. *The Computer as a Communication Device*. In *Memoriam: J. C. R. Licklider 1915-1990*, [online] Publikováno: 07. 8. 1990 [cit.28.03.2012] Dostupné na: <<ftp://gatekeeper.research.compaq.com/pub/DEC/SRC/research-reports/SRC-061.pdf>>

²² FARBER, Dave. CSNET - Computer Science Network. CSNET [online] Publikováno: 16. 01. 1982 [cit.27.02.2012] Dostupné na: <<http://www.livinginternet.com/ii/csnet.htm>>

Purdue University. O rok později to už bylo dvacet čtyři uzlů a v roce 1984 pak symbolických osmdesát čtyři uzlů, včetně první mimoamerické destinace, Izraele²³.

K zajištění provozu „sítě“, jež by byla s to plánovanou zátěž „unést“, bylo potřeba umožnit komunikaci mezi jednotlivými existujícími sítěmi (ARPANET, CSNET, pozn.) navzájem s ohledem na zabezpečení vyšší přenosové kapacity. Komunikačním nástrojem mezi nimi se stal protokol TCP/IP²⁴, jenž je využíván dodnes. Síť CSNET byla však pouhou předzvěstí výkonnější sítě s názvem National Science Foundation Network (NSFNet), která se stala základní páteří internetu už v roce 1986. Existenci sítě NSFNet doplnilo spuštění služby World Wide Web v roce 1991, tentokrát opět v mimoamerické destinaci, v Evropské organizaci pro jaderný výzkum (CERN²⁵, *Organisation européenne pour la recherche nucléaire*, pozn.) ve Švýcarsku.

2.3 Internet devadesátých let a participace soukromých subjektů na rozvoji sítě internet

V polovině devadesátých let byla organizací NSF představena síť s názvem vBNS²⁶. Jednalo se o první vysokorychlostní síť na světě, již zajišťovala technickou podporu firma MCI Communications (dále jen MCI, pozn.). NSF umožnila poprvé přístup také soukromým subjektům, tedy těm odlišným výhradně od vzdělávacích institucí. Tyto subjekty musely prokázat takové technologické vybavení, které bylo schopné „zátěž“ sítě unést. Tímto okamžikem počalo komerční využívání internetu v podobě jak jej známe dnes.

²³ *ibid.*

²⁴ Transmission Control Protocol/Internet Protocol, pozn. „Je v podstatě sadou protokolů, jež definují internet. Původně vytvořen pro operační systém UNIX, software TCP/IP je dnes dostupný pro každý běžný typ počítačového operačního systému“ *Glossary of Internet&Web Jargon*, UC Berkeley - Teaching Library Internet Workshops. [online], Aktualizováno: 08. 05. 2012 [cit. 6-3-2012]. Dostupné na: <<http://www.lib.berkeley.edu/TeachingLib/Guides/Internet//Glossary.html>>

²⁵ Evropská organizace pro jaderný výzkum, pozn.

²⁶ Very High-speed Backbone Network Service, „vysokorychlostní páteřní síť, pozn.)

V průběhu devadesátých let nemohly soukromé subjekty nezaznamenat popularitu a rychlost, s jakou se internet rozvíjel, stejně tak jako jeho enormní a doposud nepředvídatelný ekonomický potenciál. „*Kdo měl odvahu, průměrný nápad a přístup k internetu v devadesátých letech, nemohl na internetu nezbohatnout*“²⁷.

Do roku 1998 se vBNS rozrostla natolik, že propojovala na 100 univerzit prostřednictvím 12 přístupových bodů rozmístěných v USA. V polovině roku 1999 představila firma MCI síť s názvem vBNS+, jež představovala oproti vBNS výhodu spočívající ve volnějším výběru uživatelů. Těm byl umožněn přístup k síti nezávisle na schválení²⁸ společností MCI.

V průběhu devadesátých let organizace NSF a její projekt NSFNET umožnily internetu přerůst v self-governing entitu, jež v této době zaznamenala enormní boom. Snad by se dalo říci, že v budoucnosti bude na vynález internetu nahlíženo s časovým odstupem podobně, jako dnes nahlížíme na vynález knihtisku.

2.4 Historie internetu v České republice

V důsledku politických a ekonomických faktorů byla Česká republika k síti internet připojena až 13. února 1992²⁹, přičemž výhod napojení na síť mohly využívat v počátcích pouze nekomerční, převážně akademické subjekty, a to na základě „podmínek přípustného využití“³⁰ (AUP, Acceptable Use Policy) v minulosti

²⁷ WEIHS, Ory panelová diskuse v rámci konference iGaming Asia, Macau, Leden 2011

²⁸ „*MCI WorldCom Introduces Next Generation vBNS+ For All Higher Education And Research Organizations*“. News Center - Verizon Enterprise Solutions [online] Publikováno: 23. 06. 1999 [cit.01.04.2012] Dostupné na: <http://www.verizonenterprise.com/about/news/#vn5449_en>

²⁹ PETERKA, Jiří. *Historie českého internetu: slavíme 10. výročí liberalizace*, eArchiv [online] Publikováno: 01. 07. 2005 [cit.26.02.2012] Dostupné na: <<http://www.earchiv.cz/b05/b0700002.php3>>

³⁰ Jednalo se o pravidla používání internetu vytvořené jeho provozovatelem (NSF, pozn.) vztahující se na veškeré subjekty zapojené do jeho provozu, pozn.

definovaných již sítí NSF. Připojení České republiky k internetu bylo senzací, jejíž kouzlo však bylo dešifrováno jen hrstkou opravdových nadšenců³¹. V průběhu devadesátých let se u nás relativně rychle rozvinula celorepubliková síť CESNET, jež zpočátku k přístupu opravňovala opět pouze akademické instituce.

V dnešní době v České republice užívá internet přes sedm milionů uživatelů³², což je přibližně o 10% více než je evropský průměr³³.

³¹ Kopie pozvánky na oficiální zahájení „počítačové sítě INTERNET v ČSFR“ je součástí přílohy k této práci

³² 7,220,732 uživatelů ke dni 31. 12. 2011, což odpovídá 70.9% populace, pozn. *Internet World Stats – Usage and Population Statistics*, [online], [cit.12.03.2011]. Dostupné na: <<http://www.internetworldstats.com/europa.htm#cz>>

³³ 61.3 % *ibid*

Část druhá

Internet a právo

3. Obecné úvahy o internetovém právu

Definice „internetového práva“ je *conditionae sine qua non* v postupu psaní diplomové práce na toto téma. Samotný proces vzniku toho, co budu nadále nazývat internetovým právem, je dějem chaotickým a organickým, odehrávajícím se každým okamžikem naší, s počítačem neodmyslitelně spjaté existence. Definování neutříděného, dynamického a především neukončeného procesu je ožehavý a troufalý počin, neboť lidská zkušenost s používáním fenoménu internetu je taková, že to, co se dnes jeví platným, ztrácí svou relevanci zítra.

Internet je neustále se rozpínající entitou existující navzdory geopolitickému uspořádání světa. Jeho každým okamžikem zvětšující se význam v životě každého z nás s sebou nese otázky související s nutností jej právně regulovat na národní i mezinárodní úrovni. Bylo by zároveň naivní se domnívat, že tvorbou internetového práva se zabývají pouze tradiční právotvorné subjekty, jak je to běžné u ostatních právních disciplín.

*„Internet je mnohem více součástí naší každodennosti než místem, kam chodíme pouze na návštěvu“.*³⁴ Zejména jeho komerční charakter s sebou přináší skutečnost, že jeho právo³⁵ organicky vzniká za přispění subjektů méně tradičních,

³⁴ ZITTRAIN, Jonathan. *Be Careful What You Ask For: Reconciling a Global Internet and Local Law*, Harvard Law School Public Law, Research Paper No. Research Publication No. 2003-03. [online] Publikováno: 5/2003 [cit.01.04.2012] Dostupné na: <<http://cyber.law.harvard.edu/publications>>

³⁵ Pojem „právo“ v této souvislosti není míněn jako exaktně definovaný pojem právní teorií, ale coby aspekt lidské existence, nikoliv výhradní produkt legislativního procesu. K takové představě o „právu“ náleží např. právní názory, kvalifikované expertízy, rozsudky soudů, atp. Blíže k této úvaze viz. Polčák. POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. Praha: 2012. Auditorium, edice Téma. 392 s. ISBN: 978-80-87284-22-3, s. 69.

zejména pak firem a institucí (a jejich právních zástupců, pozn.), které mají na úpravě internetového práva zvláštní ekonomický zájem. Jeho „nadstátní“ charakter s sebou zároveň přináší i jisté komplikace, neboť např. funkčně dostačující vymezení jurisdikce nad internetem je pro jeho podstatu téměř nemožnou touhou subjektů reprezentujících nejrozmanitější zájmy.

Ranou internetovou kulturu si lze představit jako prvobytně pospolitou společnost, jakýsi klub pro vyvolenou hrstku technologicky nadšených intelektuálů, kteří podlehli kouzlu nového fenoménu kyberprostoru. Tato struktura si ve svých počátcích nevyžadovala vnější kontrolu ani regulaci, neboť byla schopná se utvářet, udržovat a regulovat sama „zevnitř“.

Tato společnost měla anarchický charakter, jehož sebekultivaci definovaly, v porovnání s dneškem, skromné technické parametry sítě a „*neslušnost nebo balast by [...] jen mrhaly [její] vzácnou přenosovou kapacitou*“³⁶. Zároveň toto „anarchické“ prostředí umožnilo internetu díky neexistující regulaci nepředvídatelný boom a rozvoj, neboť pro ně neexistovaly žádné právní, natož fyzické překážky.

S obrovským boomem internetu, který překonal svou průkopnickou 1.0 verzi, vznikla potřeba tento celospolečenský jev právně regulovat. Internetové právo bylo ve svých počátcích výrazně ovlivněno americkým právním uvažováním, což byl logický důsledek skutečnosti, že samotný internet byl téměř výhradně americkým vynálezem. Charakteristické pro tyto počátky proto byly spíše myšlenky *self-governing* entity podléhající jakési liberální deregulaci, než aby tomu bylo obráceně.

³⁶ POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. Praha: 2012. Auditorium, edice Téma. 392 s. ISBN: 978-80-87284-22-3

4. Zlatý věk informačních sítí³⁷

Internet, stejně jako představy jeho uživatelů v počátcích³⁸ formovala určitá utopie o jeho neregulovatelnosti. Ta stála v protikladu k pozdějším, dodnes evidentním snahám internet právně formovat a zajistit v jeho rámci ochranu práv oprávněných subjektů.

Tato práce v žádném případě nemá za cíl sympatizovat či obhajovat některý z naznačených směrů uvažování. Naopak - snažit se porozumět argumentům obou a hledat východiska založená na kompromisu a úctě k právům a zájmům fyzických a právnických osob. Je pravdou, že tradiční snahy o regulaci internetu selhávají v důsledku jeho „živelné“ povahy. Na druhou stranu je naivní domnívat se, že internet může sloužit všem a fungovat na základě konsenzu uvědomělých uživatelů, jak tomu možná bylo v jeho počátcích.

V takzvané „Deklaraci nezávislosti kyberprostoru“ („Declaration of the Independence of Cyberspace“, pozn.³⁹) vyjádřil myšlenku absolutní „kybersvobody“ a neregulovatelnosti internetu John Perry Barlow⁴⁰ krátce poté, co byl ve Spojených státech amerických vydán Telekomunikační akt (Telecommunications Act of 1996, pozn.). Ve svých úvahách vyobrazil Barlow internet jako samostatnou a neovladatelnou strukturu existující nezávisle na hmotném světě a vymezil se jako

³⁷ Tohoto pojmu používá ve své knize (POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. Praha: 2012. Auditorium, edice Téma. 392 s. ISBN: 978-80-87284-22-3., pozn.) Polčák v návaznosti na diskusi původně publikovanou v projektové monografii POLČÁK, Radim. *Právo a evropská informační společnost*. Brno: Masarykova Univerzita, 2009. 202 stran. Acta Universitatis Brunensis Iuridica 344. ISBN 978-80-210-4885-0, pozn.

³⁸ Polčák „zlatým věkem internetu“ nazývá devadesátá léta dvacátého století, pozn.

³⁹ BARLOW, John Perry. *A Declaration of the Independence of Cyberspace*. Electronic Frontier Foundation [online] Publikováno: 09. 02. 1996 [cit.04.04.2012] Dostupné na: <<https://projects.eff.org/~barlow/Declaration-Final.html>>

⁴⁰ John Perry Barlow je mj. zakladatelem Electronic Frontier Foundation, neziskové organizace, poskytující právní poradenství v souvislosti s internetovými kauzami těm, které považuje za oběti „neliberálních a nepodložených“ postupů.

obránce anarchie, která ji ovládá. Slavným výrokem, v jehož duchu se tato esej nese, poeticky popsal podstatu internetu devadesátých let.

„Vlády vyspělého světa, zmožení velikáni z masa a oceli, já pocházím z kyberprostoru, nového domova Mysli. V zájmu naší budoucnosti, Vás zpátečníky, žádám, abyste nás nechali na pokoji. Nejste mezi námi vítáni. Nepanujete suverenitou tam, kde se my nacházíme.“⁴¹

Obsah i myšlenky Barlowa manifestu je třeba vykládat s přihlédnutím k době, kdy byl vydán (rok 1996, pozn.). Ve svých počátcích byl internet stále ještě pouhým technologickým výstřelkem dostupným jen relativně malému množství uživatelů⁴², jež se ale k dnešku enormně rozrostlo. Barlow sice v době publikování své Deklarace věřil v „nastolení pořádku díky etice, osvícenému individualismu a smyslu pro obecné blaho“⁴³, jeho pozdější působení v Electronic Frontier Foundation spíše dokládá jeho rezignaci na víru v absolutní liberalismus a anarchii ve vztazích uskutečňovaných na internetu.

Při tak obrovském množství internetové populace jednoduše nelze nechat tuto „džungli“, svým rozsahem populačně odpovídající dvěma nejlidnatějším státům světa, (Indie, Čína, pozn.) napospas samu sobě při současném zachování víry v lidskou etiku, osvícený individualismus a smyslu pro obecné blaho.

⁴¹ Orig. anglicky: *„Governments of the Industrial World, you weary giants of flesh and steel, I come from Cyberspace, the new home of Mind. On behalf of the future, I ask you of the past to leave us alone. You are not welcome among us. You have no sovereignty where we gather.“* BARLOW, John Perry. *A Declaration of the Independence of Cyberspace*. Electronic Frontier Foundation [online] Publikováno: 09.02.1996 [cit.4.04.2012] Dostupné na:

<<https://projects.eff.org/~barlow/Declaration-Final.html>>

⁴² V roce 1996 bylo uživatelů internetu jen něco okolo 36.000.000, což odpovídalo přibližně 0,9% světové populace, pro srovnání, v prosinci roku 2012 už to bylo neuvěřitelných cca 2.267.000.000, což odpovídá 32,7% světové populace Statistika dostupná [online] na:

<<http://www.internetworldstats.com/>>

⁴³ BARLOW, John Perry. *A Declaration of the Independence of Cyberspace*. Electronic Frontier Foundation [online] Publikováno: 09. 02. 1996 [cit.04.04.2012] Dostupné na:

<<https://projects.eff.org/~barlow/Declaration-Final.html>>

4.1 Kuriózní příklad Sealandu

Na první pohled utopická Barlowova představa překvapivě nabrala konkrétních rozměrů pár let poté, co vyšel jeho manifest o nezávislosti kyberprostoru, a to ve chvíli, když se firma HavenCo Limited (dále jen HavenCo, pozn.) rozhodla poskytovat své hostingové služby a vytvořila pro ně „datový ráj“, jež umístila do srdce kontroverzního knížectví Sealandu ležícího cca deset kilometrů východně od břehů Anglie⁴⁴, ve vzdálenosti sice dostatečné na to, aby britská jurisdikce nemohla na Sealand dosáhnout, zároveň však dostatečně blízké na to, aby projekt nezůstal bez povšimnutí (viz obrázek č.1). Příklad Sealandu nemá v historii internetu či práva obdoby a umožňuje úvahy o dosahu jurisdikce a aplikaci zažitého uvažování, jež naráží v případech, které se běžné logice vymykají. „*Tam (na Sealandu, pozn.) spustili HavenCo, jeden z nejpodivnějších podniků v historii internetu.*“⁴⁵

Majitelé hostingové firmy uzavřeli dohodu s Royem Batesem, samozvaným „princem“ Sealandu, jenž plošinu Roughs Tower na Sealand později přejmenovanou od šedesátých let okupoval také proto, aby odtud mohl provozovat své pirátské rádio⁴⁶.

Dohoda se týkala zejména poskytování datových služeb ze Sealandu, tedy z území teoreticky nepodléhající jiné než „své“ vlastní jurisdikci. Firma HavenCo tam umístila v roce 2000 své datové servery a připojila je k síti internet. Prostor k hostování se tak otevřel zejména v mnoha zemích ilegálním kasinům a stránkám s pornografickým obsahem.

⁴⁴ Z tištěné verze, *Stop signs on the web*. The Economist [online] Publikováno: 11. 01. 2001 [cit.26.04.2012] Dostupné na: <http://www.economist.com/node/471742?story_id=471742>

⁴⁵ „*There, they launched HavenCo, one of the strangest start-ups in Internet history.*“ GRIMMELMANN, James. *Sealand, HavenCo and the Rule of Law*. Illinois Law Review [online] Publikováno: 16. 03. 2012 [cit.25.04.2012] Dostupné na: <<http://illinoislawreview.org/wp-content/ill-content/articles/2012/2/Grimmelmenn.pdf>>

⁴⁶ Sealand je území o rozloze 550m², zahrnující námořní plošinu z období druhé světové války. Skládá se ze dvou mohutných sloupů a plošiny, jež je spojuje.

V roce 2007 dokonce projevila zájem o zakoupení Sealandu švédská organizace Pirate Bay, která do mezinárodních vod plánovala umístit své servery⁴⁷.

Sealand se stal symbolem naivních a v některých ohledech nebezpečných úvah o „neuchopitelnosti“ internetu národními právními řády a uvažování o svobodě internetu charakteristické pro devadesátá léta dvacátého století. Idealistická představa však v reálném světě měla a má své limity. Veškerá data sice byla fyzicky „bezpečně“ umístěna ve „státě Sealand“, zpřístupněna byla však uživatelům v nejrozmanitějších částech světa.

Příklad Sealandu vypovídá o křehkosti právních vztahů v prostředí internetu a nemožnosti nahlížet na ně zažitými způsoby právního uvažování, jež bývá determinováno především geografickou realitou.

5. Internetové právo jako právní odvětví

Internetové právo je právní disciplínou, jež v sobě zahrnuje veškeré aspekty lidského počínání související s používáním internetu. Vzhledem ke své rozmanitosti působí napříč právními odvětvími, a to například obory práva duševního vlastnictví, trestního práva či ústavních práv zaručujících svobodu projevu a ochranu soukromí.

Zároveň je internetové právo dynamicky se vyvíjejícím právním oborem, který zažívá neustálé převratné změny, jež je třeba zaznamenávat při intencích pochopení jeho podstaty. *„Proměny, které přináší pokrok v informačních a komunikačních technologiích, jsou kvůli informačnímu charakteru nové techniky [...], její dostupnosti a obrovské kapacitě v porovnání s čímkoli, co se člověku*

⁴⁷ GRIMMELMANN, James. *Sealand, HavenCo and the Rule of Law*. Illinois Law Review [online] Publikováno: 16. 03. 2012 [cit.25.04.2012] Dostupné na: <<http://illinoislawreview.org/wp-content/ill-content/articles/2012/2/Grimmelmenn.pdf>>

*doposud [...] nabízelo, nevídaně překotně.*⁴⁸ Právě nebývalá velikost internetu, ať už ta fyzická nebo nemateriální, si vyžaduje neignorovatelnou potřebu jej právně regulovat nebo se o to alespoň neúnavně pokoušet.

Internetové právo je obsahově nejrozsáhlejší podoblastí práva informačních technologií. Do té se mimo zmíněného práva internetového řadí též právo softwarové a právo databází.

5.1 Delokalizace on-line vztahů a působnost práva

V současnosti by bylo těžké najít společenské vztahy neregulované právními normami. Právní systémy reflektují lidské počínání, a proto se nemůžeme divit, podléhají-li regulaci i vztahy on-line. Jejich specifika však spoluurčují skutečnost, že vymezení působnosti internetového práva není jednoduchou záležitostí.

*„Jeden z aspektů virtualizace sociálních vztahů spočívá totiž v oddělení [...] sítí od fyzické infrastruktury.*⁴⁹ Polčák tento aspekt virtuálního charakteru lidské interakce nazývá „delokalizací společenských vztahů“⁵⁰. On-line vztahy se realizují distančně a fyzická přítomnost je pro ně zcela irelevantní. Místní faktor při determinaci působnosti práva téměř odpadá a nutí nás k nekonvenčnímu uvažování při vymezování jurisdikce v prostředí internetu. Místní působnost práva je z hlediska právního vývoje téměř automatickou právní kategorií, která ale odpadá v případě, že prostor, který internet zaujímá, nedisponuje fyzickými hranicemi.

Tyto skutečnosti nijak neopravňují subjekty aplikace práva k rezignaci na téma působnosti, naopak, delokalizovaný charakter on-line vztahů nutí k alternativnímu uvažování nad uplatněním jurisdikce v internetovém právu. Je

⁴⁸ POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. Praha: 2012. Auditorium, edice Téma. 392 s. ISBN: 978-80-87284-22-3

⁴⁹ *ibid*, s. 101

⁵⁰ *ibid*, s. 102

logické, že při vymezování jurisdikce používají soudy při aplikaci právních norem extenzivní metody. Snad nejznámějšími precedenčními případy potvrzujícími extenzivní uplatnění státní jurisdikce jsou spory Gutnick v. Dow Jones a L.I.C.R.A v Yahoo!.

5.2. L.I.C.R.A. v Yahoo!

Tento případ představoval důležitý milník v oblasti interpretace a uplatňování jurisdikce na internetu, a to nejen proto, že v průběhu řízení došlo ke kolizi jurisdikcí USA, jejichž soudní systém se tradičně vyznačuje spíše extenzivním chápáním jurisdikce vlastní a Francie, jejíž interpretace působnosti práva nakonec ve zmíněném sporu *de facto* zvítězila.

5.3 Skutkové okolnosti případu L.I.C.R.A. v Yahoo!

V roce 2000 jistý francouzský občan zaznamenal v internetové aukční síni množství předmětů s nacistickou tematikou. Vědom si francouzské legislativy, zejména potom článku R645-1 Francouzského trestního zákoníku⁵¹ zakazujícího „nošení či zobrazování nacistických symbolů či symbolů připomínajících osobu odsouzenou za zločiny proti lidskosti“⁵², obrátil se se stížností na společnost Yahoo!, která aukční síň provozovala.

Jelikož jeho stížnost nebyla vyslyšena, obrátil se prostřednictvím organizací L.I.C.R.A.⁵³ a UEJF⁵⁴ na francouzský soud se žalobou na nařízení odstranění těchto stránek z internetu.

⁵¹ Iloi 92-686 du 22 juillet 1992, Code Penal, Francouzský trestní zákoník, pozn.

⁵² článek R645-1 Francouzského trestního zákoníku

⁵³ Ligue Internationale Contre le Racisme et l'Antisemitisme (Mezinárodní liga proti rasismu a antisemitismu, pozn.)

⁵⁴ Union des Etudiants Juifs de France (Francouzská unie židovských studentů, pozn.)

Žalovaný subjekt (Yahoo!, pozn.) stavěl svou obhajobu na logické argumentaci, že

- a) servery poskytující dané služby se nenacházejí na území Francie,
- b) obsah těchto serverů je určený zejména rezidentům USA a
- c) Ústava USA (resp. její 1.dodatek) zaručuje svobodu projevu a jakékoliv pokusy o limitaci této svobody jsou tudíž protiústavní⁵⁵.

Francouzský soud se námitkami společnosti Yahoo! nezabýval a nařídil společnosti blokadu přístupu francouzských uživatelů ke stránkám se závadným obsahem, a to ve lhůtě dvou měsíců od vynesení rozsudku⁵⁶. Podkladem pro rozhodnutí byla skutečnost, že bez ohledu na lokaci serverů mají francouzští rezidenti k závadnému obsahu přístup, a to na území Francie.

Společnost Yahoo! se sice na místě vzdala odvolání a francouzské uživatele ze stránek nabízející závadný obsah blokovala, zároveň se však obrátila na příslušný okresní soud⁵⁷ v USA se žádostí o vynesení deklaratorního rozsudku, jež by působnost francouzského soudu nad americkou firmou vyloučil. Soud společnosti Yahoo! sice vyhověl v tom smyslu, že výkon francouzského rozhodnutí by byl v USA protiústavní, organizace L.I.C.R.A a UEJF však proti rozsudku podaly odvolání, na něž odvolací soud reagoval odmítnutím své jurisdikce nad organizacemi L.I.C.R.A a UEJF. V roce 2006 se případ dostal před Nejvyšší soud v USA⁵⁸, který se v závěru věcí odmítl zabývat. Přes relativně příznivé vyznění americké ústavní interpretace ve prospěch Yahoo! se společnost nakonec dobrovolně rozhodla k úplnému odstranění stránek nabízejících předměty s nacistickou tematikou ze svých serverů, a to nejen ve Francii.

⁵⁵ HERZEG, Jíří, Doc., JUDr., PhD., GŘIVNA, Tomáš, JUDr., PhD. *Právo na přístup k Internetu, blokadě stránek a digitální gilotina*. iPrávník [online] Publikováno: 21. 01. 2011 [cit.05.04.2013] Dostupné na: <http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/trestni-pravo/pd_11/art_7107/detail.aspx>

⁵⁶ Rozsudek č. *RG 00/05308*, TGI Paris (22 mai 2000)., pozn.

⁵⁷ United States District Court for the Northern District of California in San Jose, pozn.

⁵⁸ United States Supreme Court, pozn.

5.4 Význam případu L.I.C.R.A. v Yahoo

Případ L.I.C.R.A. v Yahoo byl přelomový v tom smyslu, že *pro futuro* určil, že fyzická lokace serverů je zanedbatelná v porovnání s přeshraničním charakterem internetu. Mají-li uživatelé internetu v určité zemi přístup k obsahu, jež je podle tamních zákonů protiprávní, je argument o fyzické nepřítomnosti serverů (event. dat) v dané zemi bezvýznamný.

5.5 Případ Gutnick v Dow Jones

Dalším případem, který poupravil nazírání na problematiku delokalizovaných vztahů a jurisdikci práva na internetu, byl australský případ Gutnick v Dow Jones. Na rozdíl od předchozího případu, kde se záležitost věcně týkala porušení norem trestního práva, zde se jednalo o zásah do práv na ochranu soukromí, konkrétně pomluvy.

5.6 Skutkové okolnosti případu Gutnick v Dow Jones

Joseph Gutnick je australským podnikatelem s diamanty, který si o sobě v roce 2000 přečetl v internetovém vydání novin Barron's⁵⁹ článek, jenž považoval za defamační. Obrátil se tedy na australský soud, u něhož americké vydavatelství Dow Jones žaloval pro pomluvu.

Obhajoba žalovaného (Dow Jones) byla argumentačně vystavěna podobně jako obhajoba Yahoo! ve sporu s organizací L.I.C.R.A. Hlavní těžiště obhajoby spočívalo v tvrzení, že noviny v tištěné verzi vycházejí primárně v USA, tudíž se na případ nemohou australské zákony vztahovat.

⁵⁹ Noviny jsou dostupné na: <<http://online.barrons.com/>>, pozn.

Navzdory této argumentaci rozhodl ve svém rozsudku⁶⁰ z roku 2002 australský soud⁶¹ tak, že v důsledku dostupnosti materiálu také v Austrálii, v místě, kde je podnikatel Gutnick nejznámější, a tudíž jej pomluva může nejvíce poškodit, je povinen Dow Jones zaplatit Gutnickovi odškodnění. Soud při tom, podobně jako v případě Yahoo!, nebral v potaz *místo zveřejnění* obsahu, ale *místo dostupnosti* obsahu, jímž byla mj. právě Austrálie.

Stejně tak jako francouzský soud, potvrdil ten australský realitu přeshraničního charakteru internetu, kterému odpovídá též extenzivní uplatňování jurisdikce.

6. Odpovědnost v prostředí internetu

Obdobně jako se jen stěží dá pominout kategorie působnosti práva na internetu, nemůže pozornosti uniknout o nic méně závažné téma odpovědnosti. Odpovědnost je stěžejním bodem obecného uvažování o právu. Tam, kde jsou stanovena pravidla, existují sankce za jejich porušení. Existují-li sankce, pak musí existovat jejich recipient, jehož vztah k nim je definován jeho odpovědností za porušení pravidel. Následující kapitola pojednává právě o odpovědnosti v prostředí internetu, a to v českém, resp. evropském právu.

6.1 Koncepte odpovědnosti v prostředí internetu v České republice podle zákona 480/2004 Sb.

V roce 2004 vstoupil v platnost svým rozsahem sice nenápadný, obsahem však významný zákon, který je stěžejním pilířem koncepce odpovědnosti na internetu v České republice.

⁶⁰ Rozsudek [2002] HCA 56 z 10. prosince roku 2002, [online] dostupný na <http://www.austlii.edu.au/au/cases/cth/HCA/2002/56.html>

⁶¹ High Court of Australia, pozn.

Jedná se o zákon vyhlášený pod číslem 480/2004 Sb. (Zákon o některých službách informační společnosti, dále jen „Zákon“, pozn.). Zmíněný právní předpis byl do českého právního řádu přijat z důvodu povinnosti zpracování dvou směrnic Evropské unie, a to směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2000/31/ES⁶² a směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2002/58/ES⁶³.

Regulace odpovědnosti v „internetové džungli“ byla nevyhnutelná, a je s podivem, že internet a zejména odpovědnost jeho uživatelů byla „až do roku 2004 stranou pozornosti zákonodárce“⁶⁴. Do doby přijetí zmíněného Zákona byla úprava českého internetu víceméně ponechána existujícím právním normám.

Zákon sám o sobě neposkytuje komplexní úpravu právního prostředí internetu, což při jeho rozsahu ani není možné (pouhých 18 ustanovení), zabývá se však klíčovou otázkou - problematikou odpovědnosti subjektů na internetu.

6.2 Obsah zákonné úpravy

Kromě výkladového ustanovení (§2 Zákona) zabývajícího se zejména definicemi pro internet esenciálních pojmů jako jsou

- a) služba informační společnosti,
- b) elektronická pošta,

⁶² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o určitých aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodního styku v rámci vnitřního trhu

⁶³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací

⁶⁴ RÁMIŠ, Vladan, JUDr., ČUHELOVÁ, Mária, Ph.D., Mgr., WÜNSCHOVÁ PUJMANOVÁ, Alexandra, JUDr., HRUBEŠOVÁ, Kateřina, Ing., Zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání, se souvisejícími dokumenty, formuláři, doporučenými postupy a metodickými výklady, Komentář. Praha: 2012. Linde Praha. 132 s. ISBN: 978-80-7201-879-6, s.13

- c) elektronické prostředky,
- d) poskytovatel,
- e) uživatel,
- f) obchodní sdělení,
- g) automatické krátkodobě dočasné ukládání informací poskytnuté uživatelem a
- h) automatické dočasné meziukládání informací

se zákon věnuje problematice obchodních sdělení, zejména pak odpovědnosti jejich šířitelů a následného postihu, jedná-li se o obchodní sdělení recipientem nevyžádaná či odpovídajícím způsobem dostatečně neoznačená.

Dále Zákon stanovuje orgán pověřený dozorem nad jeho dodržováním. (Úřad pro ochranu osobních údajů, pozn.) Nepostradatelnou částí zákona je kategorie správních deliktů v §11 a vymezení vztahu Zákona a Správního řádu, kdy Zákon je ve vztahu ke Správnímu řádu v poměru speciality a Správní řád se použije subsidiárně.

6.3 Analýza vlivu §§3-6 Zákona 480/2004 Sb.

Pro téma odpovědnosti na internetu jsou klíčové čtyři paragrafy (§§3-6) Zákona, jež se zabývají odpovědností „poskytovatelů služeb informační společnosti“, avšak samotnou problematiku odpovědnosti „uživatelů“ těchto služeb ponechávají stranou, tedy existujícím, obecným normám právního systému České republiky. Poskytovatelem služby informační společnosti je podle velmi strohé definice Zákona subjekt, který „pasivně hostí nebo přenáší určitý obsah“⁶⁵, aniž by byl jakkoliv konkrétněji popsán.

⁶⁵ *Výkladové stanovisko odboru poštovních služeb a služeb informační společnosti Ministerstva průmyslu a obchodu ze dne 12. září 2012 k problematice odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti, kteří pasivně hostí nebo „přenášejí“ obsah, podle § 3 až 6 Zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti.* Ministerstvo průmyslu a obchodu [online] Publikováno: 12. 09. 2012 [cit.21.02.2012] Dostupné na:

Specifické prostředí internetu podmiňuje specifickou úpravu odpovědnosti poskytovatelů služeb. Směrnice Evropské unie, které Zákon zapracovává, mimo jiné zrušily celou řadu překážek pro poskytování přeshraničních on-line služeb, zejména pak limitovaly možnosti národních států v omezování volného pohybu služeb, tak jak jim to v obecné rovině ukládají zakládající smlouvy Evropského společenství, jež jsou pro Českou republiku přímo závazné.

6.4 Vynětí z režimu obecné odpovědnosti

Úplné vyloučení odpovědnosti aktérů on-line vztahů by však způsobovalo právní anarchii a vakuum prostředků postižitelnosti subjektů porušujících práva třetích osob svou činností (nebo nečinností) na internetu. Vynětí z obecné odpovědnosti se proto podle Zákona týká pouze třech specifických okruhů subjektů, na něž se zvláštní odpovědnost podle Zákona vztahuje. Jedná se o:

- a) poskytovatele⁶⁶ připojení k internetu (§3 Zákona a čl. 12 směrnice 200/31/ES),
- b) provozovatele proxy serverů nebo internetových vyhledávačů (§4 Zákona, čl. 13 směrnice 2000/31/ES) a v neposlední řadě pak
- c) provozovatele datových (i webových) úložišť (§5 Zákona, čl. 14 směrnice 2000/31/ES) (dále jen „provozovatel“)

6.5 Provozovatelé datových úložišť

Pro problematiku autorských práv, respektive jejich ochranu či naopak

<<http://www.mpo.cz/dokument107038.html>>

V dalším výkladu se budu zabývat především poskytovatelem ve smyslu §5 Zákona, kterého budu pro zjednodušení a potřeby této práce označovat pojmem „provozovatel“, neboť je pojmem užším než pojem „poskytovatel“, kterému se obecně věnují §§3-5 Zákona

⁶⁶ V mezinárodní terminologii odpovídá pojmu „poskytovatel připojení k internetu“ termín „Internet Service Provider“, pojem běžně reprezentovaný zkratkou „ISP“, viz kapitola „Koncepce odpovědnosti podle Digital Milenium Copyright Act (DMCA)“

porušování, je nejvýznamnějším §5 Zákona týkající se provozovatelů datových a webových úložišť. Ta jsou místa, která si lze představit jako jakési virtuální sklady, které buďto zcela anonymním či naopak registrovaným uživatelům „umožňují volné šíření, resp. sdílení, uživateli nahraných souborů“⁶⁷. Sama o sobě tato úložiště ilegální nemohou být, ke kolizi s platným právem dochází ve chvíli, kdy uživatelé uploadují na tato úložiště soubory, jejichž obsah je závadný, tedy v tomto případě v rozporu s právy na ochranu duševního vlastnictví.

Datová úložiště provozovatelé zpravidla provozují za účelem zisku, a to s jednoduchým business modelem umožňujícím uživatelům buďto velmi pomalu, zato zdarma stahovat soubory (filmy, PC hry, audio soubory, software, e-books, atp.) anebo tak činit za poplatek rychleji, přednostně nebo s jinými výhodami. Uvažujeme-li, že průměrný uživatel o problematice práv duševního vlastnictví nemá širší nebo žádné povědomí, může představovat zpoplatnění služby iluzi platby majitelům práv k výsledkům tvůrčí duševní činnosti a zároveň provozovatele datových úložišť prezentovat jako zdánlivé virtuální správce kolektivních práv autorů. Realita je ovšem taková, že poplatek za rychlejší stahování či „premium verzi členství“ připadá pouze provozovateli datových úložišť, aniž by se skutečný majitel práv na zisku jakkoliv podílel. Je zřejmé, že tento model je silně zavádějící a pro laickou veřejnost extrémně matoucí. Jednání provozovatele v takovém duchu se může dostat do kolize s občanskoprávní (resp. obchodněprávní) úpravou na ochranu spotřebitele, neboť je způsobilé spotřebitele oklamat. Bylo by naivní domnívat se, že provozovatelé datových úložišť si nejsou vědomi nezákonnosti obsahu, resp. jeho umístění v těchto prostorech. Na toto pamatuje zmíněný §5 Zákona, který provozovateli služby ukládá odpovědnost za obsah uložených

⁶⁷ *Výkladové stanovisko odboru poštovních služeb a služeb informační společnosti Ministerstva průmyslu a obchodu ze dne 12. září 2012 k problematice odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti, kteří pasivně hostí nebo „přenášejí“ obsah, podle § 3 až 6 Zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti.* Ministerstvo průmyslu a obchodu [online] Publikováno: 12. 09. 2012 [cit.21.02.2013] Dostupné na: <<http://www.mpo.cz/dokument107038.html>>

informací pouze v případě,

- a) že *mohl* vzhledem ke své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní, nebo
- b) *dozvěděl-li* se prokazatelně o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání uživatele a neprodleně neučinil veškeré kroky, které po něm lze požadovat, k odstranění nebo znepřístupnění takovýchto informací.

Pod písmeno a) §5 Zákona⁶⁸ tak můžeme subsumovat případy, kdy provoz takové služby je pro provozovatele výdělečnou činností, a je pak nasnadě předpokládat, že provozovatel *mohl* o závadnosti obsahu uploadovaného na jím provozovaném úložišti vědět. Bylo by pokrytecké připustit domněnku, že například provozovatel poskytující datové úložiště určené ke sdílení filmů předpokládá, že filmy do takového prostoru vkládají samotní majitelé práv vztahujících se k těmto dílům a dobrovolně se tak připravují o zisky, které by jim jinak mohly plynout z produkce v kinech a prodeje filmů na DVD.

Povinnosti provozovatelů jsou naopak negativně vymezeny v §6, který je v duchu zákona zbavuje povinnosti (a) dohlížet na obsah jimi přenášených nebo ukládaných informací a (b) aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní obsah (uložené, pozn.) informace.

⁶⁸ (1) Provozovatel služby, jež spočívá v ukládání informací poskytnutých uživatelem, odpovídá za obsah informací uložených na žádost uživatele, jen

- a) mohl-li vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní, nebo
- b) dozvěděl-li se prokazatelně o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání uživatele a neprodleně neučinil veškeré kroky, které lze po něm požadovat, k odstranění nebo znepřístupnění takovýchto informací.

6.7 Liberační důvody dle Zákona

Koncepce odpovědnosti podle Zákona je relativní s možností liberace podle §12, odst. 1), a vztahuje se jak na právnické, tak fyzické osoby. §12, odst. 1), obsahuje jediný liberační důvod, a to prokázání „*vynaložení veškerého úsilí, které bylo možno (po právnické či fyzické osobě provozovatele, pozn.) požadovat, aby porušení povinnosti bylo zabráněno*”.

Přísnější forma odpovědnosti se v Zákoně objevuje pouze v §5, odst. (2), který stanovuje, že poskytovatel služby spočívající v ukládání obsahu uploadovaného uživatelem odpovídá **vždy** za obsah uložených informací v případě, že vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na činnost uživatele.

6.8 Provozovatelé datových úložišť provozující i jiné služby

Režim ochrany (i postihu, pozn.) provozovatelů vymezený Zákonem jednoznačně nahrává provozovatelům, kteří se v souvislosti s ilegálním jednáním uživatelů datových úložišť mohou ocitnout v roli „oběti“ v případě, že se jim podaří prokázat, že o existenci ilegálního obsahu a) neměli povědomí a b) učinili potřebné kroky poté, co se o existenci ilegálního obsahu dozvěděli. (Například smazali nahraný soubor nebo zablokovali přihlašovací údaje uživatele, který soubor v rozporu s právy na datové úložiště nahrál, pozn.) Zákon ale ponechává stranou takové subjekty, které v rámci datového úložiště poskytují i jinou službu (kromě sdílení a přenášení uživateli uploadovaného obsahu, pozn.), jako například vyhledávání v uploadovaných souborech. Zůstává otázkou, bude-li se zákon vztahovat i na provozovatele, kteří doplňkové služby nabízejí a nejsou tedy prostými provozovateli ve smyslu Zákona nebo budou tito provozovatelé vyňati z působnosti Zákona a ponechání režimu odpovědnosti obecné.

6.9 Rozhodnutí ve věci Prolux vs. Internet Info

Ve své rozhodovací praxi interpretoval odpovědnost poskytovatele služby podle §5 odst. 1 písm. (a) Zákona Vrchní soud v Praze rozsudkem v případě PROLUX Consulting Int., s.r.o., proti Internet Info, s.r.o.⁶⁹, a to tak, že odpovědnost žalovaného za obsah informací publikovaných na stránkách poskytovatele⁷⁰ podle §5 odst. 1 písm. (a) a (b) v daném případě vyloučil, a to s ohledem na skutečnost, že poskytovatel vzhledem ke své činnosti, okolnostem a povaze případu nemohl vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní (soud vyloučil protiprávnost komentářů, neboť nebyly lživé, pozn.) a zároveň se prokazatelně nedozvěděl o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací.

Interpretace odpovědnosti poskytovatele podle Vrchního soudu v Praze dokládá spíše restriktivní směr uvažování při aplikaci odpovědnosti podle §5 odst. 1. Přestože se v tomto konkrétním případě Vrchní soud v Praze nezabýval problematikou porušování práv duševního vlastnictví, naznačil tendenci výkladu Zákona v internetových kauzách, a to *in favorem* poskytovatelů, kteří jsou v dobré víře.

7. Koncepce odpovědnosti podle Digital Milenium Copyright Act (DMCA)

Ve Spojených státech amerických se problematikou autorského práva v prostředí internetu zabývá Digital Milenium Copyright Act (dále jen DMCA) přijatý v USA v roce 1998 z nutnosti implementace obsahu Smlouvy Světové organizace

⁶⁹ Rozsudek Vrchního soudu v Praze v případě PROLUX Consulting Int., s.r.o., proti Internet Info, s.r.o., Rozsudek ze dne 2. 3. 2011 čj. 3 Cmo 197/2010-82, Ministerstvo průmyslu a obchodu [online] Publikováno: 20. 12. 2011 [cit.21.02.2013] Dostupné na:

<<http://www.mpo.cz/dokument93234.html>>

⁷⁰ V daném případě se jednalo o příspěvky uživatelů v diskusi na serveru www.mesec.cz, pozn.

duševního vlastnictví o právu autorském⁷¹ do právního řádu USA.

Jedná se o velmi rozsáhlý právní počín pokrývající rozmanité aspekty problematiky práv na internetu. Odpovědností se zabývá zejména část druhá DMCA, tzv. Online Copyright Infringement Liability Limitation Act (dále jen OCILLA, pozn.), která svým rozsahem (cca 10 stran, pozn.) spíše připomíná samostatný zákon. Tato část pozměnila US Copyright Act z roku 1976⁷² tím, že jej doplnila o §512, kterému je věnován pozdější výklad.

Zjednodušeně by se OCILLA mohl považovat za nástroj hledání rovnováhy mezi oprávněnými zájmy vlastníků autorských práv a skupinou subjektů čistě internetové povahy reprezentovanou vlivnými skupinami jako jsou Google, Facebook nebo YouTube.

7.1 Doktrína Safe Harbour

OCILLA vytvořil doktrínu tzv. „Safe Harbour“, tedy jakéhosi bezpečného přístavu pro poskytovatele⁷³. Jedná se o prostor, ve kterém je vyloučena odpovědnost poskytovatelů za obsah uploadovaný uživateli v případě, že splní určité přesně stanovené podmínky. S přihlédnutím k tématu této diplomové práce se zaměřím především na odstavec (c) §512, který vymezuje podmínky aplikace doktríny Safe Harbour na ty, kteří poskytují⁷⁴ „data v systémech či sítích

⁷¹ Smlouva byla podepsána v roce 1996 v Ženevě, byla ratifikovaná i delegací České republiky a v ČR je vyhlášena pod číslem 33/2002 Sb.m.s.

⁷² Title 17 of US Code, (dále jen 17 U.S.C., pozn.)

⁷³ Termín „poskytovatel“ zde používám v souladu s českou, resp. evropskou právní úpravou, a to konkrétně v souladu se Zákonem č. 480/2004 Sb. V liteře legislativy Spojených států je užíváno pojmu „OSP“ a „ISP“. V prvním případě se jedná o „on-line service provider“, tedy poskytovatele služeb on-line a v případě druhém o „internet service provider“, tedy poskytovatele internetového připojení. Ve své práci budu nadále používat český termín „poskytovatel“ ve znění Zákona 480/2004 Sb., ať už se bude jednat o OSP či ISP v dikci legislativy Spojených států amerických.

⁷⁴ 17 U.S.C. § 512 odstavec (c) používá pojmu „reside“, tedy přeneseně spíše „nacházející se na“ nežli poskytovat. S přihlédnutím k rozdílům a podobnostem Zákona č. 480/2004 Sb. a OCILLA jsem

(poskytovatele) z vůle uživatelů"⁷⁵.

Doktrína Safe Harbour není v žádném případě přelomovým americkým objevem. Jak už bylo napsáno výše, do amerického právního řádu byla vpravena na popud Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském⁷⁶, jež byla také předlohou výše zmíněných směrnic Evropské unie⁷⁷ a potažmo české právní úpravy⁷⁸.

Podmínky, které poskytovatel musí splnit, aby se na něj vztahovala doktrína Safe Harbour a jeho odpovědnost tak byla vyloučena jsou vyčteny v odstavci (c) §512 následovně:

- (A) (i) Poskytovatel si nesmí⁷⁹ být vědom přítomnosti závadného materiálu
- (ii) Při nevědomosti o přítomnosti závadného materiálu zároveň nesmí znát jakákoliv fakta nebo okolnosti, které by pro něj činily závadný obsah zřejmým⁸⁰
- (iii) Pokud se o závadném obsahu dozví, je povinen jej ihned

se však rozhodla použít termínu „poskytovat“, neboť ten významově lépe koresponduje s českým termínem pro účely komparace.

⁷⁵ 17 U.S.C. § 512 odstavec (c) „Information residing on systems or networks at direction of users“

⁷⁶ Smlouva byla podepsána v roce 1996 v Ženevě, byla ratifikovaná i delegací České republiky a v ČR je vyhlášena pod číslem 33/2002 Sb.m.s.

⁷⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o určitých aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodního styku v rámci vnitřního trhu a Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací

⁷⁸ Viz v předchozích kapitolách zmíněný Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti

⁷⁹ Jedním ze způsobů jak se „vyvázat“ z tohoto aspektu odpovědnosti je upozornit uživatele v podmínkách používání služby a při samotném uploadování na rizika spojená se sdílením závadného obsahu.

⁸⁰ Podobně vyznívá podmínka vyloučení obecné odpovědnosti v českém právním systému, a to konkrétně uvedená v §5 odst. a) a b) zákona 480/2004 Sb.

odstranit nebo přístup k němu blokovat

- (B) Poskytovatel nesmí přímo ekonomicky těžit ze skutečnosti, že umožňuje přístup k závadnému obsahu a zároveň má možnost jej kontrolovat
- (C) Poté, co poskytovatel od vlastníka práv⁸¹ ke zveřejněnému obsahu obdrží upozornění, je povinen označený obsah odstranit a informovat uživatele o odstranění a důvodech, které k němu vedly

DMCA za dobu své existence prokázal, že je efektivním prostředkem ochrany práv poskytovatelů, umožňujícím jim být při splnění výše popsaných kritérií nezávislími na činnosti uživatelů. Zároveň také motivuje oprávněné vlastníky práv vážících se k uživateli uploadovanému obsahu, aby aktivně takový materiál vyhledávali a jasným vytyčením obsahových a formálních náležitostí je nutí, aby se zdrželi neopodstatněných stížností.

7.2 Negativní aspekty DMCA, resp. OCILLA

Sporný moment mechanismu, kterým se realizuje proces stížnost – odstranění – upozornění uživatele poskytovatelem, je nepochybně oslabená role uživatele, který má omezené prostředky ochrany své osoby a svého počínání. Obsah jím uploadovaný může totiž být odstraněn výhradně na základě „kvalifikovaného“ oznámení vlastníka práv poskytovateli bez ohledu na to, spočívali toto oznámení v pravdivých skutečnostech či ne. Uživatel je o odstranění pouze vyrozuměn tzv. „take down notice“, sdělením, na základě kterého je oprávněn poskytovatele upozornit protistížností na skutečnost, že k danému materiálu mu

⁸¹ Poskytovatelé k tomuto účelu disponují pověřeným zástupcem (designated agent, pozn.) vedeným v seznamu spravovaném U.S.Copyright Office, který z podnětu majitelů práv vážících se k ilegálnímu obsahu (event. jejich právních zástupců) obeznámí poskytovatele o existenci stížnosti na závadný obsah a vystupuje potom jako zástupce poskytovatele v následujícím „řízení“. *Directory of Service Provider Agents for Notification of Claims of Infringement*. U.S.Copyright Office [online] [cit.03.04.2013] Dostupné na: <http://www.copyright.gov/onlinesp/list/a_agents.html>

práva náležejí. Pokud se uživateli podaří poskytovatele dostatečně přesvědčit o oprávněnosti svého nároku, vyrozumí o tom poskytovatel vlastníka práv a v případě, že tento do určité doby⁸² nepodá na uživatele žalobu, je poskytovatel povinen obsah znovu uploadovat. Na první pohled se tento postup může zdát adekvátní, problémem však je, že stejně tak jako oznámení vlastníka práv poskytovateli musí splňovat předepsané náležitosti, i pro protistížnost uživatele platí striktní pravidla.

Snad nejpřísnějším kritériem platné protistížnosti uživatele je nutnost čestného prohlášení, že je vlastníkem (držitelem) práv k materiálu, jež je předmětem sporu, a to pod hrozbou stíhání pro podání křivé výpovědi. V tomto bodě je evidentní jistá disproporcionalita v postavení vlastníka (byť domnělého) práv a uživatele, což může způsobovat zhoršený přístup k vymáhání spravedlnosti. Je taktéž nasnadě se domnívat, že uživatel nedisponuje dostatečným právním povědomím ani prostředky, které by mu umožnily se požadovaným způsobem bránit.

7.3 Shrnutí vlivu DMCA na situaci porušování autorských práv v prostředí internetu

Bez ohledu na klady a zápory je DMCA unikátním právním počinem. Díky jeho existenci je snadné si uvědomit, kdo jsou stále vlivnějšími ekonomickými hráči současnosti a kdo stál na straně mocné lobby za prosazení legislativy DMCA. „Firma z kalifornského Mountain View (Google a jím vlastněný YouTube, pozn.) je jednou z mnoha, které otevřeně uznávají klíčovou roli DMCA v jejich úspěchu“⁸³. Poprvé v historii se tak sféra vlivu přesunula výhradně od vlastníků práv vážících se k výsledkům tvůrčí duševní činnosti k těm, kteří chráněný obsah zpřístupňují

⁸² 10-14 pracovních dní, pozn.

⁸³ KRAVETS, David. *10 Years Later, Misunderstood DMCA is the Law That Saved the Web*. WIRED [online] Publikováno: 27. 10. 2008 [cit.25.03.2013] Dostupné na: <<http://www.wired.com/threatlevel/2008/10/ten-years-later/>>

bez ohledu na skutečnost, jestli jim práva k němu náležejí či nikoliv.

7.4 Soudní spor A&M Records, Inc. v Napster, Inc.

Případem, ve kterém americké soudy rozhodovaly podle DMCA s ohledem mj. na doktrínu Safe Harbour, byl spor A&M Records, Inc. v Napster, Inc., který se táhl od roku 2000 a definitivně skončil v až roce 2007.

7.5 Skutkové okolnosti případu A&M Records, Inc. v Napster, Inc.

Napster se stal na konci devadesátých let synonymem „peer-to-peer“ sdílení a stahování hudby z internetu⁸⁴. Úspěch Napsteru⁸⁵ spočíval v důmyslně vyvinutém programu, jenž umožňoval sdílení a výměnu dat. Tato data byla umístěna v počítačích uživatelů, ke kterým měli díky softwaru přístup další uživatelé nezávisle na své zeměpisné poloze.

Proti Napsteru společně podalo žalobu celkem 18 nahrávacích společností, včetně gigantů jako jsou Sony Music Entertainment, Motown Records, BMG Music, Virgin Records America a další. Obrátily se na Okresní soud⁸⁶ v Kalifornii se žalobou pro porušování DMCA Napsterem, zejména v oblasti nezákonného sdílení nahrávek.

⁸⁴ CREWS, Kenneth D., Prof. Case Summary - *A&M Records, Inc. v. Napster, Inc.: Implications for the Digital Music Library*. Indiana University School of Law - Indianapolis [online] Publikováno: 18. 09. 2001 [cit.05.04.2013] Dostupné na:

<[⁸⁵ Používám-li zde výrazu „Napster“, mám na mysli tuto službu v takové podobě, v jaké existovala v době soudního sporu, nikoliv jeho současnou verzi.](https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:TrEt65lQsjk:variations2.indiana.edu/pdf/AnalysisOfNapsterDecision.pdf+napster+case&hl=en&pid=bl&srcid=ADGEEsGv7XcUp9E34HMqXxcSUIl0A2Uy970niloVugnbqRjh98l3aopzlgd8MRYe1h9xGmR3Qn7JjM-UldP-gsItODWlQlcoDFPbR35BsJwIW7Halj-GRP0_oO3G65srmGhvw1LglUZ8&sig=AHIEtbSoecQvTJrFuCvLYa6gK6n6d2_Dbw></p></div><div data-bbox=)

⁸⁶ United States District Court Northern District of California, pozn.

Hlavní problém služby Napster byl následující. Uživatel, který si byť legálně opatřil CD s hudebním obsahem, jej uložil do svého počítače. V momentě, kdy se takový uživatel připojil ke službě Napster, umožnil dalším uživatelům vzdálený přístup k obsahu svého počítače, tudíž i ke kopii nahraného CD. Vzdáleně připojený uživatel, který měl o hudební obsah zájem, tak inicioval vytvoření kopie CD, kterou si následně stáhl do svého počítače. V tento okamžik docházelo k ilegálnímu rozšiřování obsahu umožněného službou Napster. Logické by bylo podání žaloby proti jednotlivým uživatelům, kteří se porušování práv dopouštěli, jednodušší ale bylo namířit žalobu proti organizaci, která toto jednání ve velkém zprostředkovávala.

Soud musel mimo jiné posoudit, náleží-li případ Napsteru pod ochranu Safe Harbour podle paragrafu §512 OCILLA, jehož se Napster na svou obranu dovolával. Soud rozhodl⁸⁷, že se ochrana Safe Harbour na případ Napster nepoužije, neboť společnost ze sdílení a stahování jednak ekonomicky těží a také proto, že Napster proti pirátům nepodnikl patřičné kroky⁸⁸, ani neimplementoval požadované „standardní technické prostředky“⁸⁹ ochrany. Rozhodnutí potvrdil i odvolací soud^{90, 91}, který Napsteru uložil pokutu ve výši 100.000 USD za jednotlivé prokázané porušení autorských práv⁹².

Případ Napsteru jasně vytyčil podmínky aplikace doktríny Safe Harbour. Poskytovatel umožňující sdílení a přenos obsahu, jež je v rozporu s autorskými právy, se nemůže ochrany doktrínou Safe Harbour dovolávat automaticky, nýbrž pouze po splnění přísných kritérií stanovených v §512 OCILLA.

⁸⁷ Rozsudek č. C 99-5183 MHP No. C 00-0074 MHP dostupný na:

<http://news.cnet.com/News/Pages/Special/Napster/napster_patel.html>

⁸⁸ Vyžadované OCILLA, např. jejich odpojení od služby, pozn.

⁸⁹ „Standard technical measures“ jsou podle §512 písmene (i) odstavce (2) takové prostředky ochrany, které umožňují majitelům práv vztahujících se k dílu toto dílo identifikovat a chránit.

⁹⁰ United States Court of Appeals for the Ninth Circuit, pozn.

⁹¹ Rozsudek č. 239 F.3d 1004 (9th Cir. 2001) dostupný na:

<<https://bulk.resource.org/courts.gov/c/F3/239/239.F3d.1004.00-16403.00-16401.html>>

⁹² V součtu se jednalo o sumu překračující částku 100 miliónů USD, pozn.

8. Francouzská cesta

Stejně tak jako ostatní státy, i Francie se ocitla před nutností právně regulovat prostředí internetu a dosáhnout na ty, kteří se na něm dopouštějí porušování práv vážících se k výsledkům tvůrčí činnosti a způsobují nemalé finanční újmy.

8.1 HADOPI

Zákon, podle kterého postupují francouzské úřady v případě zjištění porušování autorských práv uživateli v prostředí internetu nese název HADOPI⁹³. Jeho přijetí v roce 2009 provázely na půdě francouzského zákonodárského shromáždění bouřlivé debaty a lobby spotřebitelských organizací a tento dosud nevídaný právní počín byl přijat až na několikátý pokus, a to po intervencích francouzského ústavního soudu, v několikrát revidované verzi. HADOPI je formálně relativně krátkým zákonem⁹⁴, který však svým významem znamenal převrat ve francouzském právním systému v oblasti vymáhání zákonnosti při porušování autorských práv na internetu.

8.2 K obsahu HADOPI

HADOPI významným způsobem pozměnil znění několika paragrafů francouzského autorského zákona⁹⁵. Na základě HADOPI byl ve Francii zřízen

⁹³ „HADOPI“ je zkratka pro název „Haute Autorité pour la diffusion des œuvres et la protection des droits sur internet“ (Zákon na podporu distribuce a ochrany autorských děl na internetu, pozn.), zákon, který tvoří součást francouzského anti-pirátského práva a bývá též označován jako zákon „třikrát a dost“. (Zákon je zveřejněný pod číslem loi n°2009-669 du 12 juin 2009, pozn.)

⁹⁴ 28 paragrafů, pozn.

⁹⁵ loi n° 92-597 du 1er juillet 1992, pozn.

speciální úřad⁹⁶ (dále jen Úřad) pověřený monitoringem a shromažďováním podnětů k zahájení řízení s těmi, kteří se svým počínáním dopouštějí porušování autorských práv v prostředí internetu, zejména pak těch, kteří ilegálně stahují, sdílejí nebo jinak šíří závadný obsah⁹⁷. Jedná se o politicky nezávislou vládní agenturu, jejíž pravomoci jsou podrobně vyčteny v článku 5 HADOPI. Na činnosti Úřadu se podílí devět vedoucích členů, přičemž tři z nich jsou na svůj post dosazováni vládou, tři reprezentují moc soudní, další dva jsou voleni zákonodárným sborem a poslední z nich vystupuje coby zástupce „Nejvyšší rady uměleckého a literárního vlastnictví“⁹⁸.

8.3 Činnost Úřadu a postup při ochraně autorských práv na internetu

Francie se stala první zemí na světě, která uzákonila odpojování pirátů. Tedy takových osob, které v rozporu s předpisy autorského práva šíří nebo stahují obsah, ke kterému nemají vlastnická práva.

HADOPI vytvořil unikátní třífázový proces postihu pirátů. Ten klade těžiště iniciativy na vlastníka práv vážících se k výsledkům tvůrčí duševní činnosti (dále jen vlastník, resp. jeho právní zástupce, event. organizace reprezentující zájmy umělců) – dílu pirátsky šířenému na internetu.

8.3.1 První Fáze

Úřad na základě stížnosti vlastníka práv (jeho zástupce, pozn.) k ilegálně

⁹⁶ Vládní agentura pověřená touto činností se nazývá Haute Autorité pour la Diffusion des Œuvres et la Protection des Droits sur Internet (Nejvyšší úřad pro přenášení autorských děl a ochranu autorských práv na internetu, pozn. a byla založena na základě článku 5, odstavce (1) HADOPI

⁹⁷ Na internet v rozporu s autorskými právy umísťují soubory obsahující software, hudbu, film, atd.

⁹⁸ Conseil supérieur de la propriété littéraire et artistique, pozn. je výkonnou radou odpovědnou francouzskému Ministerstvu kultury.

sdílenému (stahovanému, pozn.) obsahu odešle první stížnost prostřednictvím e-mailu uživateli⁹⁹ detekovanému na základě jeho IP adresy. Zajímavostí této výzvy je, že ve svém obsahu nijak blíže nespecifikuje předmět stížnosti ani osobu uživatele. Zmiňuje pouze časový úsek, ve kterém mělo docházet k porušování právního předpisu na internetu. Kopie upozornění je též odeslána poskytovateli¹⁰⁰, na kterého je přenesena povinnost sledovat aktivitu vyvíjenou uživatelem z dané IP adresy po dobu následujících šesti měsíců. Pokud se v této době uživatel dále neproviní způsobem, který inicioval zaslání prvního upozornění, dostane se z hledáčku Úřadu. V opačném případě, tedy pokud pokračuje v závadném jednání i po obdržení první výzvy, přistoupí Úřad k dalšímu kroku.

8.3.2 Druhá fáze

Uživateli Úřad zašle doporučený dopis, jehož obsah se podobá výzvě první s konstatováním, že uživatel se provinil podruhé, a to v době šesti měsíců od doručení prvního upozornění. Úřad uživatele uvědomí o skutečnosti, že od doručení druhé výzvy počíná uživateli běžet další, tentokrát roční lhůta, ve které bude předmětem sledování ze strany poskytovatele a Úřadu. Pokud v této lhůtě dojde k dalšímu porušení, které zaznamená a nahlásí poskytovatel, event. vlastník práv k závadně sdílenému (stahovanému, pozn.) obsahu, přistoupí Úřad k poslednímu, třetímu kroku.

⁹⁹ HADOPI disponuje terminologií označující dotyčného „odběratelem internetového připojení“. V zájmu navázání na terminologii, ze které vychází tato práce, tedy zejména terminologie daná Zákonem č. 480/2004 Sb., budu nadále používat pojem „uživatel“ i pro potřeby popisu třífázového procesu dle HADOPI, pozn.

¹⁰⁰ Terminologie HADOPI užívá pojmu „poskytovatel internetového připojení“. V zájmu navázání na terminologii této práce danou Zákonem č. 480/2004 Sb. budu nadále používat ve spojitosti s HADOPI termínu „poskytovatel“, pozn.

8.3.3 Třetí fáze

Třetí krok třífázového procesu je nejzávažnějším momentem řízení a může eskalovat v uložení pokuty, která se pohybuje okolo hranice 1500 EUR. Úřad je taktéž oprávněn iniciovat projednání záležitosti před soudem¹⁰¹, který může poskytovateli nařídit přerušení internetového připojení a zároveň jej zařadit na černou listinu uživatelů, kterým nemohou komerční subjekty poskytovat internetové připojení. To vše v případě, že uživatel ignoruje i třetí, poslední výzvu a nadále jedná v rozporu s HADOPI.

V případném řízení před soudem tíží důkazní břemeno žalobce - Úřad, který je povinen předložit důkazy podírající tvrzení, že se uživatel na internetu dopustil jednání, které je v rozporu s HADOPI.

8.4 Účinek třífázového postupu na chování uživatele

Je pozoruhodné sledovat údaje o účinnosti jednotlivých výzev v rámci třífázového postupu s ohledem na chování pirátů. Ke dni 31.12.2012 bylo od počátku účinnosti HADOPI odesláno přes 1,15 miliónu¹⁰² prvních výzev prostřednictvím e-mailu. Druhých výzev odeslaných pirátům doporučeně už bylo desetkrát méně, přibližně 100.000. Třetích, finálních výzev spojených s nepříjemnými procedurálními důsledky už bylo pouhých 340.

Je nasnadě pozitivně hodnotit francouzskou legislativu, díky které se podařilo regulovat chování uživatelů a přispět tak k „podpoře distribuce a ochrany autorských děl na internetu“, jak k tomu přímo nabádá název zákona, namísto

¹⁰¹ Je-li zahájeno řízení s uživatelem před soudem podle HADOPI, nezakládá toto řízení překážku litispendence pro řízení před soudem trestním či v řízení podle Francouzského zákoníku duševního vlastnictví, pozn.

¹⁰² FALOT, Natalie. *Hadopi three years later: 1.15 million notices result in two convictions*. FUTURE OF THE COPYRIGHT [online] Publikováno: 31. 12. 2012 [cit.29.03.2013] Dostupné na: <<http://www.futureofcopyright.com/home/blog-post/2012/12/31/hadopi-three-years-later-115-million-notices-result-in-two-convictions.html>>

mnohdy kontraproduktivní a náročné perzekuci pirátů. HADOPI je evropským unikátem, který pozitivně určuje možné tendence v právních úpravách ostatních států.

8.5 Smysl HADOPI v číslech

Žádný právní předpis nelze hodnotit co do jeho úspěšnosti či neúspěšnosti, neexistuje-li pro hodnocení statistický podklad, ze kterého by se dalo při hodnocení vycházet. Obhajoba či kritika právní úpravy nezakládající se na odpovídajících podkladech by byly čistě teoretické a kontraproduktivní. Smyslem francouzské antipirátské legislativy bylo zamezit internetovému pirátství, zejména pak stahování a sdílení hudby, filmů a software. Do jaké míry se to francouzským zákonodárcům za spolupráce Úřadu podařilo, lze alespoň parciálně usoudit ze studie¹⁰³ Bretta Danahera¹⁰⁴. Ta se zabývala porovnáním tržeb v iTunes v dobách před nabytím účinnosti HADOPI ve Francii a po něm. Tato nezávislá studie vycházela z údajů hudebního průmyslu, na který se také zaměřila.

Klíčová data pro tuto studii poskytly čtyři¹⁰⁵ významné nahrávací společnosti reprezentující celkový objem 70% celosvětového prodeje hudby¹⁰⁶ a iTunes. Tato studie si kladla za cíl odpověď na dvě základní otázky¹⁰⁷.

¹⁰³ DANAHER Brett., SMITH Michael.D., TELANG Rahul., and CHEN Siwen. *The Effect of Graduated Response Anti-Piracy Laws on Music Sales: Evidence from an Event Study in France*. Social Science Research Network. [online] Publikováno: 21. 01. 2012 [cit.30.03.2013] Dostupné na: < http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1989240 >

¹⁰⁴ Asistent na katedře ekonomie Univerzity Wesley, pozn.

¹⁰⁵ *ibid*, str.1, jednalo se konkrétně o Universal Music, Warner Music, EMI Music and Sony Music

¹⁰⁶ *ibid*, str. 8. Zbývajících 30% celkového prodeje hudby uskutečňujícího se prostřednictvím menších, „nezávislých“ nahrávacích společností do studie nebylo zahrnuto, pozn.

¹⁰⁷ DANAHER Brett., SMITH Michael.D., TELANG Rahul., and CHEN Siwen. *The Effect of Graduated Response Anti-Piracy Laws on Music Sales: Evidence from an Event Study in France*. Social Science Research Network. [online] Publikováno: 21. 01. 2012 [cit.30.03.2013] Dostupné na: < http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1989240 > s. 7

- a) Jaký vliv má na pirátství legislativa HADOPI a kdy se tento vliv projeví? V momentě účinnosti právního předpisu nebo v momentě, kdy vejde tento předpis v obecné povědomí uživatelů internetu?
- b) Pokud se díky HADOPI podaří omezit internetové pirátství, zajistí se tím zvýšení odběru legální - placené hudby uživateli internetu?

Do povědomí uživatelů internetu se HADOPI dostalo zejména díky vášnivým politickým debatám, které se uskutečňovaly nejen na francouzské půdě¹⁰⁸.

Za sledovaný časový úsek¹⁰⁹ dvaceti šesti měsíců, počínaje dubnem 2008 se na iTunes v pěti evropských zemích zvedly tržby za hudební díla o celkových 22,5%¹¹⁰. V kategorii nákupu celých alb na iTunes se tržby zvýšily dokonce o 28%.

Celkově se HADOPI pozitivně zasloužilo o nárůst tržeb za hudební díla na iTunes ve Francii o 13,8 mil EUR (18,6 milionů USD, pozn.). Je nasnadě předpokládat, že skutečný účinek HADOPI by byl mnohonásobně vyšší, pokud by studie počítala s daty také mimo hudební průmysl, stejně tak jako kdyby disponovala i údaji menšinových nahrávacích společností.

8.6 Internetové pirátství s ohledem na specifické hudební žánry

Podle dat, ze kterých vycházel Danaher¹¹¹ ve své studii, je zřejmé, že žánry,

¹⁰⁸ O tom, že francouzská protipirátská legislativa se dostala do jistého podvědomí uživatelů svědčí fakt, že termíny „HADOPI“ a „French Three Strikes Law“ se umísťovaly opakovaně v indexu vyhledávače Google na předních pozicích v časovém úseku cca od května roku 2008.

¹⁰⁹ DANAHER Brett., SMITH Michael.D., TELANG Rahul., and CHEN Siwen. *The Effect of Graduated Response Anti-Piracy Laws on Music Sales: Evidence from an Event Study in France*. Social Science Research Network. [online] Publikováno: 21. 01. 2012 [cit.30.03.2013] Dostupné na: < http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1989240 >

¹¹⁰ Tento zisk se opět týká zmíněných čtyř nahrávacích společností zaujímajících 70% na trhu s hudebním průmyslem.

¹¹¹ DANAHER Brett., SMITH Michael.D., TELANG Rahul., and CHEN Siwen. *The Effect of Graduated Response Anti-Piracy Laws on Music Sales: Evidence from an Event Study in France*.

jejichž posluchači si hudbu ve Francii získávají pirátskou aktivitou, jsou zejména rap a hip-hop. Naproti tomu pirátství nejméně podléhá žánry hudby klasické, rocku, folku, jazzu a křesťanské hudby. Bez intencí hodnotit jejich sociální status, příčinou takových výsledků je především demografie posluchačů¹¹² nejstahovanějších žánrů. HADOPI mělo právě na zisky nahrávacích společností (a iTunes¹¹³, pozn.) za rap a hip-hop největší pozorovatelný vliv.

8.7 Kritika postupu proti pirátům podle HADOPI

Už v době svého přijetí mělo HADOPI spoustu ideologických odpůrců zejména v řadách levicově smýšlejících stran a spolků¹¹⁴. „*Je však s podivem, že HADOPI pozitivně přivítala velká část francouzské umělecké obce, která je jinak spíše levicového ražení*“¹¹⁵. Pochopitelně existuje i oprávněná kritika HADOPI. Úřad (event. vlastníci autorských práv či jejich zástupci, pozn.) vyhledává piráty na

Social Science Research Network. [online] Publikováno: 21. 01. 2012 [cit.30.03.2013] Dostupné na: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1989240>

¹¹² Spíše než to, že posluchači rocku, klasiky a jazzu jsou uvědomělí spotřebitelé (odběratelé hudby), je třeba připustit, že posluchači rapu a hip-hopu jsou zejména mladí lidé, u kterých lze předpokládat vyšší míru uživatelské dovednosti na internetu, stejně tak jako příslušnost k nižším společenským vrstvám, a tudíž i omezenější finanční prostředky k nákupům hudby na internetu.

¹¹³ Zisk firmy Apple provozující službu iTunes se pohybuje okolo 30% v závislosti na dohodě s prodejcem a objemem prodeje od tohoto prodejce. Zdroj: WORSTALL, Tim. *Apple's iTunes is, Standing Alone, One Of The Largest Media Companies*. FORBES [online] Publikováno: 12. 04. 2012 [cit.30.03.2013] Dostupné na:

<<http://www.forbes.com/sites/timworstall/2012/12/04/apples-itunes-is-standing-alone-one-of-the-largest-media-companies/>>

¹¹⁴ Např. francouzská socialistická strana se odmítla účastnit hlasování o přijetí zákona jako celek a zákon tak byl zákonodárným shromážděním přijat v její nepřítomnosti.

¹¹⁵ ČTK. *Francie schválila zákon o odpojování pirátů od internetu. Je první na světě*. Technet [online] Publikováno: 22. 09. 2009 [cit.01.04.2013] Dostupné na:

<http://technet.idnes.cz/francie-schvalila-zakon-o-odpojovani-piratu-od-internetu-je-prvni-na-svete-1uc-sw_internet.aspx?c=A090922_091616_sw_internet_vse>

základě evidence jejich IP adres. I mírně pokročilí uživatelé internetu si mohou jednoduše dohledat návod, jakým způsobem svou IP adresu změnit¹¹⁶ a předstírat tak odlišnou on-line identitu. Postih podle HADOPI se tak teoreticky může dotknout i uživatele, který se žádné zakázané aktivitě nevěnuje, má však tu smůlu, že se za něj (jeho přidělenou IP adresu používá, pozn.) vydává uživatel, který se pirátské činnosti oddává.

Na druhou stranu je třeba připustit, že žádná právní úprava nemůže být i při vynaložení veškerého úsilí zákonodárce dokonalá a při aplikaci je nutné držet se výkladového kritéria poznávání účelu a smyslu dané úpravy. Tím je v první řadě lepší ochrana autorských děl v prostředí internetu. Třífázový proces vymáhání neporušování autorských práv v prostředí internetu s sebou však kromě účinnosti postihu nese i relativně velký prostor pro korekci případných nesrovnalostí v osobě postiženého piráta na základě adresy IP.

8.8 Hodnocení účinnosti postupu podle HADOPI

Bylo by naivní domnívat se, že HADOPI problém s pirátstvím ve Francii nadobro vyřeší. Podle průzkumu Úřadu uskutečněného v únoru 2009 je zřejmé, že 49% francouzských uživatelů internetu nadále pokračuje v ilegálním stahování obsahu z internetu¹¹⁷ a 52% uživatelů zároveň tvrdí, že legislativa HADOPI

¹¹⁶ Nejjednodušším způsobem, jak se dá změnit IP adresa je odpojení routeru. Jednoduše se dá IP adresa také změnit v nastavení v operačním systému Windows iOS X. Dostupné jsou i tzv. anonymizéry, počítačové programy, které IP adresu i lokalizační údaje dokáží změnit tak, že přístroj (počítač, mobilní telefon, tablet, pozn.), prostřednictvím kterého pirát stahuje, se jeví mít úplně jinou IP adresu než je pro jeho lokaci obvyklá a předvídatelná. Jednoduchý návod, jak manuálně změnit svou IP adresu obsahuje např. *How do I change my IP address?*. WhatIsMyIPAddress [online] [cit.03.04.2013] Dostupné na: <<http://whatismyipaddress.com/change-ip>>

¹¹⁷ CRUMLEY, Bruce. *Is Europe Losing the Fight Against Internet Pirates?*. Time [online] Publikováno: 30. 02. 2011 [cit.01.04.2013] Dostupné na: <<http://www.time.com/time/business/article/0,8599,2045149,00.html>>

v žádném případě neměla vliv na jejich on-line aktivitu¹¹⁸. Je otázkou, jakou vypovídací hodnotu má průzkum z počátku roku 2009, kdy uživatelé ještě nebyli dostatečně obeznámeni s akceschopností Úřadu. Ta se naplno projevila až v následujících letech. Pokud však zaujmeme realistický postoj k internetovému pirátství, a to ten, že přes veškeré vyvinuté úsilí protipirátských autorit bude pirátství existovat, můžeme pozitivně hodnotit fakt, že prakticky ihned poté, co HADOPI vstoupilo v účinnost, pokleslo internetové pirátství o 51%.

Smyslem protipirátské legislativy je zamezit protiprávnímu sdílení a stahování z internetu a zajistit, aby v důsledku ilegální činnosti na internetu nedocházelo ke ztrátám na straně oprávněných subjektů. S ohledem na lidskou povahu nelze úspěšně předpokládat, že se pirátství podaří úplně vymýtit, neboť to by bylo obdobně naivní jako domněnka, že lidský druh poté, co v platnost vstoupí trestní zákon penalizující např. trestný čin krádeže¹¹⁹, pod hrozbou trestního stíhání a trestu, přestane krást. Pokud se však prostřednictvím protipirátské legislativy podaří regulovat lidské chování tak, že ilegální stahování z internetu nebude standardem chování průměrného uživatele, bude možné hovořit o úspěchu.

9. Vliv pirátství na hudební průmysl

V následující kapitole se zaměřím na analýzu vlivu pirátství na hudební průmysl s ohledem na jeho potenciální zisky, (poklesy tržeb, pozn.) investiční plánování, atp., které se v důsledku ilegálního stahování dlouhodobě mění.

Je logické, že pokud potenciální zákazníci hudebního průmyslu (např. ti, kteří by si v optimálním případě v kamenném obchodě zakoupili CD s hudebním obsahem namísto jeho ilegálního stažení z internetu, pozn.) dají přednost ilegálnímu odběru z internetu, poškozují takovým jednáním nejen autora daného díla, ale celý řetězec účastníků trhu, vlastníky majetkových práv k dílům, nahrávací

¹¹⁸ ibid

¹¹⁹ §205, Zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

společnosti, distributorské sítě, maloobchodníky, atd.

Smyslem autorskoprávní úpravy je od počátku ochrana autorů a vlastníků majetkových práv k dílům se vážícím. Důvod k takové ochraně je prostý. Stimulace ziskem podporuje motivaci autorů a je motorem trhu s výsledky tvůrčí duševní činnosti. Situace, kdy z ilegálního počínání profitují pouze spotřebitelé, je demotivační a není nadsazené se domnívat, že je fatálně destruktivní nejen vůči hudebnímu průmyslu, ale vůči tvůrčí činnosti vůbec. Pokud bychom připustili takovou situaci, rezignovali bychom na jeden z aspektů lidské existence - kulturu a umění v celé jejich rozmanitosti.

9.1 „Piracy killed the radio star“¹²⁰

S rozmachem serverů nabízejících bezplatné (a ilegální) stahování hudby došlo k nebyvalému poklesu tržeb z prodeje hudebních nosičů. Danaher ve své studii uvádí¹²¹, že oproti roku 2000, kdy tržby za hudební nosiče představovaly celosvětově sumu téměř 27 miliard USD, v roce 2010 to bylo už pouhých 15 miliard USD, což je téměř půlka v porovnání s rokem 2000. Nejisté prostředí hudebního průmyslu a složitá vymahatelnost práv duševního vlastnictví na internetu zapříčinily též výrazný pokles investic v oblasti vyhledávání nových talentů na lokálních a regionálních trzích¹²².

Pirátsství se rozrostlo do takových rozměrů, že nikoliv pouze národní státy, ale i soukromé ekonomické subjekty (např. nahrávací společnosti) bývají iniciátory právních úprav poskytujících ochranu duševnímu vlastnictví, neboť ilegální stahování hudby má obrovský a neignorovatelný dopad na jejich tržby a finanční

¹²⁰ „Piracy killed the radio star“. DANAHER Brett., SMITH Michael.D., TELANG Rahul., and CHEN Siwen. *The Effect of Graduated Response Anti-Piracy Laws on Music Sales: Evidence from an Event Study in France*. Social Science Research Network. [online] Publikováno: 21. 01. 2012 [cit.30.03.2013] Dostupné na:

<http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1989240> s.3

¹²¹ *ibid*

¹²² *ibid*

plánování.

Domněnka, že prostředí internetu nelze ponechat napospas samoregulaci s vírou, že účastníci internetových vztahů se budou chovat v souladu se svým kategorickým imperativem, je nevyvratitelná. Představy o udržitelné absolutní anarchii typické pro devadesátá léta minulého století se sice mohou jevit na pohled atraktivními, nemají však v současnosti opodstatnění. Internet se rozrostl do velikosti přesahující celé lidské společnosti a je logické, že jeho prostředí bude, stejně jako téměř všechny ostatní aspekty lidské existence, právně regulováno.

10. Závěr

Tato diplomová práce byla věnována problematice internetového práva, zejména pak ochraně práva autorského (a práv souvisejících) v prostředí internetu. Rozdělení práce do dvou tematických celků s názvy „Internet – Historie a současnost“ a „Internet a právo“ odpovídalo záměru věnovat se zpočátku otázkám teoretickým a ve druhé kapitole potom internetovému právu v praxi.

První kapitola se věnovala popisu technologické podstaty fenoménu internetu, jeho celospolečenskému dopadu a jeho mezinárodnímu rozměru.

Druhá kapitola diplomové práce byla věnována internetovému právu, vymezila filozofická východiska této disciplíny, definovala je a prezentovala argumenty z praxe.

Na názorných příkladech národních úprav České republiky, Francie a USA byly demonstrovány tendence legislativního vývoje v tomto právním oboru. Pečlivá analýza vybraných soudních rozhodnutí spolu se studiem příslušných právních předpisů přispěla k objasnění interpretačních a aplikačních východisek.

V průběhu psaní své diplomové práce jsem se snažila racionalizovat možný kompromis mezi utopickými snahami o absolutní možnou liberalizaci vztahů uskutečňujících se v rámci internetu a úpornou snahou aplikovat na toto prostředí existující právní normy nezpůsobitelné pojmout charakter „nového“ fenoménu.

Cílem diplomové práce bylo zodpovězení dvou v úvodu položených otázek, a to a) Je potřeba prostředí internetu právně regulovat? Pokud ano, b) Jakým směrem by se měla udávat legislativní tvorba v oboru práva autorského na internetu?

Na základě poznatků získaných při studiu se domnívám, že proces tvorby internetového práva není ani nemůže být s ohledem na nezastavitelný technologický pokrok nikdy ukončen. V podkapitole č. 9.1 jsem se věnovala úvaze o nepostradatelnosti právní úpravy internetu a došla k závěru, že navzdory atraktivním představám o jeho neovladatelnosti je třeba se neúnavně pokoušet o právní uchopení jeho podstaty a jasné vymezení pravidel vztahů uskutečňujících se v rámci něj. Co se odpovědi na druhou otázku týká, domnívám se, že např. francouzská právní úprava ochrany autorských práv v prostředí internetu naznačuje pozitivní vývoj v oboru a prokazatelně disponuje jistou mírou úspěšnosti v prosazování lepší ochrany autorů a jejich děl v online prostředí.

Seznam použitých zkratk

AOL – Firma America Online

ARPA – Advanced Research Project Agency

ARPANET – Advanced Research Project Agency Network

AUP – Acceptable Use Policy

CERN – Organisation européenne pour la recherche nucléaire (Evropská organizace pro jaderný výzkum)

CSNET – Computer Science Network

ČTK – Česká tisková kancelář

DARPA – Defense Advanced Research Project Agency

DMCA – Digital Milenium Copyright Act

ES – Evropské společenství

HADOPI – Haute Autorité pour la diffusion des œuvres et la protection des droits sur internet (Zákon na podporu distribuce a ochrany autorských děl na internetu)

IFPI – International Federation of the Phonographic Industry

IPTO – Information Processing Techniques Office

ISP – Internet Service Provider

MIC Communications – Firma Microwave Communications, Inc.

MIT – Masseurhusses Institute of Technology

MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu

NCSA – National Center for Supercomputing Applications

NSF – National Science Foundation

NSFNet – National Science Foundation Network

OCILLA – On-line Copyright Infringement Liability Limitation Act

OSN – Organizace spojených národů

OSP – On-line Service Provider

PC – Personal Computer (Osobní počítač)

TCP/IP – Transmission Control Protocol/Internet Protocol

USD – Americký dolar

vBNS – very high-speed Backbone Network Service
vBNS+ - very high-speed Backbone Network Service+
www – World Wide Web

Seznam použité literatury a pramenů

a) Literatura

1. GIBSON, William. *Neuromancer*. [edice Kindle]. Voyager, 2011. 323 stran. ISBN: 0006480411
2. HOLLÄNDER, Pavel. *Nástin filosofie práva: úvahy strukturální*: Praha: 2000, Všeherd. 125 s. ISBN: 8085305437
3. LICKLIDER, J. *On-Line Man-Computer Communication*. Spring Joint Computer Conference. vol. 21, Palo Alto, California: Květen 1962, National Press
4. *Oxford American College Dictionary*, Indexed Edition, USA: 2002, Putnam Adult, 1696 s. ISBN-13: 978-0399144158
5. POLČÁK, Radim. *Internet a proměny práva*. Praha: 2012. Auditorium, edice Téma. 392 s. ISBN: 978-80-87284-22-3
6. POLČÁK, R., ŠKOP, M., MACEK, J. *Normativní systémy v kyberprostoru (úvod do studia)*. 1. Vydání, Brno: 2005, Masarykova univerzita Právnická fakulta, 102 s. ISBN: 80-210-3779-2
7. RÁMIŠ, Vladan, JUDr., ČUHELOVÁ, Mária, Ph.D., Mgr., WÜNSCHOVÁ PUJMANOVÁ, Alexandra, JUDr., HRUBEŠOVÁ, Kateřina, Ing., Zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání, se souvisejícími dokumenty, formuláři, doporučenými postupy a metodickými výklady, Komentář. Praha: 2012. Linde Praha. 132 s. ISBN: 978-80-7201-879-6

b) Zdroje dostupné na internetu

1. ANTOŠ, Marek. *Kauza Prolux - rozsudek odvolacího soudu*. LUPA.cz Aktualizováno: 11. 05. 2011 [cit.22.03.2013] Dostupné na: <<http://blog.lupa.cz/man/kauza-prolux-rozsudek-odvolaciho-soudu/>>
2. BARLOW, John Perry. *A Declaration of the Independence of Cyberspace*. Electronic Frontier Foundation [online] Publikováno: 09. 02. 1996 [cit.04.04.2012] Dostupné na: <<https://projects.eff.org/~barlow/Declaration-Final.html>>
3. Concept Doppler [online] Publikováno: 19. 11. 2007 [cit:03.03.2012], Dostupné na: <<http://www.conceptdoppler.org/badwords.html>>
4. CREWS, Kenneth D., Prof. Case Summary - *A&M Records, Inc. v. Napster, Inc.: Implications for the Digital Music Library*. Indiana University School of Law - Indianapolis [online] Publikováno: 18. 09. 2001 [cit.05.04.2013] Dostupné na: <https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:TrEt65lQsjkJ:variations2.indiana.edu/pdf/AnalysisOfNapsterDecision.pdf+napster+case&hl=en&pid=bl&srcid=ADGEESgv7XcUp9E34HMqXxcSUiI0A2Uy970niloVugnbqRjh98l3aopzlgd8MRYe1h9xGmR3Qn7JjM-UldP-gsItODWlQlcoDFPbR35BsJwlW7Halj-GRP0_oO3G65srmGhvw1LglUZ8&sig=AHIEtbSoecQvTJrFuCvLYa6gK6n6d2_Dbw>
5. CRUMLEY, Bruce. *Is Europe Losing the Fight Against Internet Pirates?*. Time [online] Publikováno: 30. 02. 2011 [cit.01.04.2013] Dostupné na: <<http://www.time.com/time/business/article/0,8599,2045149,00.html>>
6. ČTK. *Francie schválila zákon o odpojování pirátů od internetu. Je první na světě*. Tchnet [online] Publikováno: 22. 09. 2009 [cit.01.04.2013] Dostupné na: <http://technet.idnes.cz/francie-schvalila-zakon-o-odpojovani-piratu-od-internetu-je-prvni-na-svete1uc/sw_internet.aspx?c=A090922_091616_sw_internet_vse>

7. DANAHER Brett., SMITH Michael.D., TELANG Rahul., and CHEN Siwen. *The Effect of Graduated Response Anti-Piracy Laws on Music Sales: Evidence from an Event Study in France*. Social Science Research Network. [online] Publikováno: 21. 01. 2012 [cit.30.03.2013] Dostupné na: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1989240>
8. *Directory of Service Provider Agents for Notification of Claims of Infringement*. U.S.Copyright Office [online] [cit.03.04.2013] Dostupné na: <http://www.copyright.gov/onlinesp/list/a_agents.html>
9. FALOT, Natalie. *Hadopi three years later: 1.15 million notices result in two convictions*. FUTURE OF THE COPYRIGHT [online] Publikováno: 31. 12. 2012 [cit.29.03.2013] Dostupné na: <<http://www.futureofcopyright.com/home/blog-post/2012/12/31/hadopi-three-years-later-115-million-notices-result-in-two-convictions.html>>
10. FARBER, Dave. CSNET - Computer Science Network. CSNET [online] Publikováno: 16. 01. 1982 [cit.27.02.2012] Dostupné na: <http://www.livinginternet.com/i/ii_csnet.htm>
11. *Glossary of Internet&Web Jargon, UC Berkeley - Teaching Library Internet Workshops*. [online], [cit. 06.02.2011]. Dostupné z: <<http://www.lib.berkeley.edu/TeachingLib/Guides/Internet//Glossary.html>>
12. *Google Dictionary* [online], [cit. 20.08.2012]. Dostupné na: <http://en.wikipedia.org/wiki/Google_Dictionary>
13. GRIMMELMANN, James. *Sealand, HavenCo and the Rule of Law*. Illinois Law Review [online] Publikováno: 16. 03. 2012 [cit.25.04.2012] Dostupné z: <<http://illinoislawreview.org/wp-content/ilr-content/articles/2012/2/Grimmelmenn.pdf>>
14. HERZEG, Jíří, Doc. JUDr. PhD., GŘIVNA, Tomáš, JUDr. PhD. *Právo na přístup k Internetu, blokáce stránek a digitální gilovina*. iPrávník [online] Publikováno: 21. 01. 2011 [cit.05.04.2013] Dostupné na: <http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/trestni-pravo/pd_11/art_7107/detail.aspx>

15. *How do I change my IP address?*. WhatIsMyIPAddress [online] [cit.03.04.2013] Dostupné na: <<http://whatismyipaddress.com/change-ip>>
16. *Internet World Stats – Usage and Population Statistics*, [online], [cit.12.03.2011]. Dostupné z: <<http://www.internetworldstats.com/europa.htm#cz>>
17. KNIGHT, Will. *Iranian net censorship powered by US technology*. New Scientist. [online] Publikováno: 27. 06. 2005 [cit.02.02.2013] Dostupné na: <<http://www.newscientist.com/article/dn7589>>
18. KRAVETS, David. *10 Years Later, Misunderstood DMCA is the Law That Saved the Web*. WIRED [online] Publikováno: 27. 10. 2008 [cit.25.03.2013] Dostupné na: <<http://www.wired.com/threatlevel/2008/10/ten-years-later/>>
19. LA RUE, Frank. *Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression*, Zpráva č. A/HRC/17/27 výboru pro lidská práva Valného shromáždění OSN [online] Publikováno: 16. 05. 2011 [cit.12.03.2011] Dostupné z: <https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:q1rGyywTVTYJ:www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/17session/a.hrc.17.27_en.pdf+A/HRC/17/27&hl=en&pid=bl&srcid=ADGEESiVEZ22xrgDoDI8db1_J158BpQiVYM3TEPcVP2UsWWoBmx3nFipsOPRiLMfe8bfuLEz_gv6AE_JI_hteeijPcaA2E0goNZrSX8CB9nrzYjCflulZftqJL_di0ErTvSSGNcc0Mx_&sig=AHIEtbR19hWSb6D55GltPqGkKyVS6B-cVEA>
20. LICKLIDER, J. *The Computer as a Communication Device*. In *Memoriam: J. C. R. Licklider 1915-1990*, [online] Publikováno: 07. 8. 1990 [cit.28.03.2012] Dostupné na: <<ftp://gatekeeper.research.compaq.com/pub/DEC/SRC/research-reports/SRC-061.pdf>>
21. LUM, Thomas, FIGLIOLA MOLONEY, Patricia, WEED, Matthew C. *China, Internet Freedom, and U.S. Policy*. Congressional Research Service.

- [online] Publikováno: 13. 06. 2012 [cit.02.01.2013] Dostupné na:
<<http://www.fas.org/sgp/crs/row/R42601.pdf>>
22. „*MCI WorldCom Introduces Next Generation vBNS+ For All Higher Education And Research Organizations*“. News Center - Verizon Enterprise Solutions [online] Publikováno: 23. 06. 1999 [cit.01.04.2012] Dostupné na:
<http://www.verizonenterprise.com/about/news/#vn5449_en>
23. PETERKA, Jiří. *Historie českého internetu: slavíme 10. výročí liberalizace*, eArchiv [online] Publikováno: 01. 07. 2005 [cit.26.02.2012] Dostupné na:
<<http://www.earchiv.cz/b05/b0700002.php3>>
24. REISINGER, Don. *Finland makes 1Mb broadband access a legal right - Previously, Finland said that it would make a 100Mb broadband connection a legal right by the end of 2015. The latest move, which will start in July, is an intermediate step*. CNET [online] Publikováno: 14. 10. 2009 [cit.25.02.2012] Dostupné na: <http://news.cnet.com/8301-17939_109-10374831-2.html>
25. RHOADS, Christopher, FASSIHI Farnaz. *Iran Vows to Unplug Internet*, The Wall Street Journal. [online] Aktualizováno: 19. 12. 2011 [cit.02.01.2013] Dostupné na:
<<http://online.wsj.com/article/SB10001424052748704889404576277391449002016.html>>
26. *Stop signs on the web*. The Economist [online] Publikováno: 11. 01. 2001 [cit.26.04.2012] Dostupné na:
<http://www.economist.com/node/471742?story_id=471742>
27. *Výkladové stanovisko odboru poštovních služeb a služeb informační společnosti Ministerstva průmyslu a obchodu ze dne 12. září 2012 k problematice odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti, kteří pasivně hostí nebo „přenášejí“ obsah, podle § 3 až 6 Zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti*. Ministerstvo

- průmyslu a obchodu [online] Publikováno: 12. 09. 2012 [cit.21.02.2012]
Dostupné na:
<<http://www.mpo.cz/dokument107038.html>>
28. WOODARD, Colin. Estonia, where being wired is a human right, In a once-crumbling former Soviet republic, even the farmers have broadband Internet access. The Christian Science Monitor [online] Publikováno: 01. 07. 2003 [cit.25.02.2012] Dostupné na:
<<http://www.csmonitor.com/2003/0701/p07s01-woeu.html>>
29. WORSTALL, Tim. *Apple's iTunes is, Standing Alone, One Of The Largest Media Companies*. FORBES [online] Publikováno: 12. 04. 2012 [cit.30.03.2013] Dostupné na:
<<http://www.forbes.com/sites/timworstall/2012/12/04/apples-itunes-is-standing-alone-one-of-the-largest-media-companies/>>
30. ZITTRAIN, Jonathan. *Be Careful What You Ask For: Reconciling a Global Internet and Local Law*, Harvard Law School Public Law, Research Paper No. Research Publication No. 2003-03. [online] Publikováno: 5/2003 [cit.01.04.2012] Dostupné na:
<<http://cyber.law.harvard.edu/publications>>
31. Žikovská vs. Bartoš. Reflex [online]. Publikováno: 21. 02. 2013 [cit. 21.03.2013] Dostupné z: <<http://www.reflex.cz/clanek/zpravy/49614/duel-reflexu->>>

c) Právní předpisy

1. Code Penal, Francouzský trestní zákoník, loi 92-686 du 22 juillet 1992
2. HADOPI, loi n°2009-669 du 12 juin 2009
3. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o určitých aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodního styku v rámci vnitřního trhu
4. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací
5. Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském vyhlášena pod číslem 33/2002 Sb.m.s.
6. Title 17 of United States Code
7. Zákon č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti
8. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

d) Soudní rozhodnutí

1. A&M Records, Inc. v Napster, Inc. Rozsudek č. C 99-5183 MHP No. C 00-0074 MHP
2. A&M Records, Inc. v Napster, Inc. Rozsudek č. 239 F.3d 1004 (9th Cir. 2001)
3. Gutnick v. Dow Jones, Rozsudek [2002] HCA 56 z 10. prosince roku 2002
4. LICRA v. Yahoo! Inc., publikováno ve Francii pod Rozsudek č. *RG 00/05308*, TGI Paris (22 mai 2000)., pozn.
5. PROLUX Consulting Int., s.r.o., proti Internet Info, s.r.o., Rozsudek čj. 3 Cmo 197/2010-82